

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

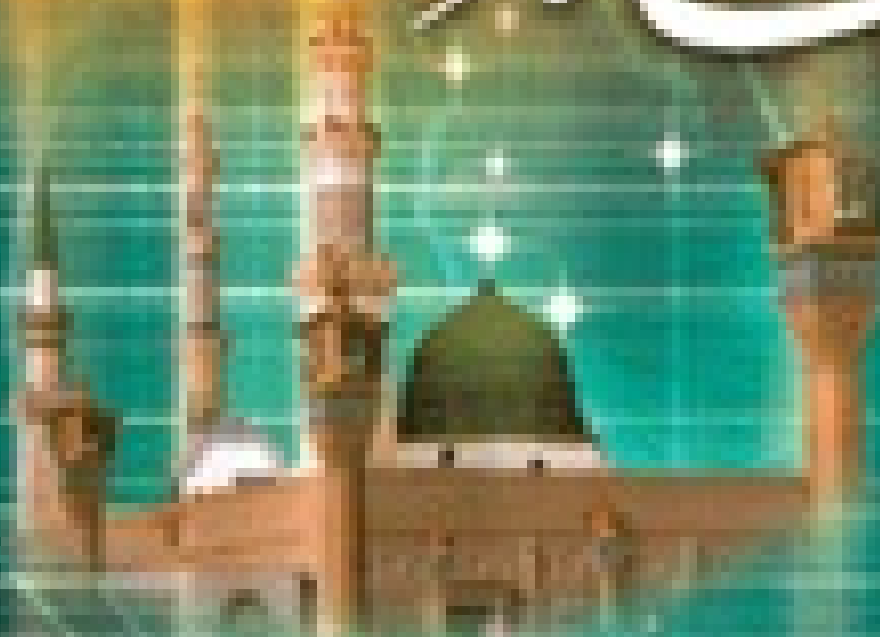
عمران
علیه السلام

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

روز شمار تاریخ

معارف اسلامی و تاریخی

پیشگفتار

احمد سعیدی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

روز شمار تاریخ پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله)

نویسنده:

احمد سعیدی

ناشر چاپی:

مسجد مقدس جمکران

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۳	روز شمار تاریخ پیامبر اعظم صلی الله علیه وآله وسلم
۱۳	مشخصات کتاب
۱۳	اشاره
۱۷	فهرست عناوین
۲۹	مقدمه
۳۵	سرآغاز تحول
۳۵	اشاره
۳۶	ازدواج عبدالله و آمنه
۳۷	باردار شدن آمنه
۳۸	فوت عبدالله پدر بزرگوار پیامبر
۳۹	اصحاب فیل
۴۰	میلاد نور اعظم
۴۲	حلیمه، دایه پیامبر
۴۳	نام گذاری
۴۴	پایان دایگی
۴۵	رحلت مادر
۴۶	رحلت عبدالمطلب
۴۷	سفر به شام و بحیرای راهب
۴۸	جوانی و شجاعت
۴۹	پیمان حلف الفضول
۵۰	ازدواج پیامبر با خدیجه
۵۱	میلاد وصی
۵۲	نصب حجرالاسود

۵۳	بعثت خاتم انبیا
۵۳	توضیح
۵۴	اولین مسلمانان
۵۵	دعوت سری اسلام
۵۶	دعوت نیمه علنی
۵۷	تعیین جانشین
۵۸	میلاد کوثر
۵۹	اولین هجرت مسلمانان به حبشه
۶۰	دومین مهاجرت به حبشه
۶۱	قریش به دنبال مهاجران
۶۲	تحریم مسلمانان
۶۳	شعب ابی طالب
۶۴	خروج از شعب
۶۵	رحلت ابوطالب، حامی بزرگ
۶۶	رحلت همسر فداکار
۶۷	سفر پیامبر به طائف
۶۸	ازدواج با سوده
۶۹	ملاقات با یثربی ها
۷۰	معراج
۷۱	اولین پیمان عقبه
۷۲	دومین پیمان عقبه
۷۳	لیله المبیت
۷۴	آغاز هجرت
۷۴	آغاز هجرت
۷۵	ورود به دهکده قبا
۷۶	بنای اولین مسجد

- ۷۷ پیوستن امام علی علیه السلام به پیامبر در قبا
- ۷۸ اولین نماز جمعه
- ۷۹ ورود پیامبر به مدینه
- ۸۰ آغاز بنای مسجد النبی
- ۸۱ افزایش رکعات نمازهای یومیه
- ۸۲ عقد اخوت
- ۸۳ سریه حمزه بن عبدالمطلب
- ۸۴ سریه عبیده بن حارث بن عبدالمطلب
- ۸۵ سریه سعد بن ابی وقاص
- ۸۶ عقد آسمانی
- ۸۷ غزوات پیامبر
- ۸۸ غزوه ودان - ابواء
- ۸۹ غزوه بواط
- ۹۰ غزوه سفوان
- ۹۱ کاروان قریش
- ۹۲ غزوه عشیره
- ۹۳ تغییر قبله
- ۹۴ سریه عبدالله بن جحش
- ۹۵ وجوب روزه
- ۹۶ به سوی غزوه بدر
- ۹۷ میلاد سبط اکبر
- ۹۸ آغاز جنگ بدر
- ۹۹ بعد از جنگ بدر
- ۱۰۰ غزوه قرقره الکدر
- ۱۰۱ غزوه بنی قینقاع
- ۱۰۲ غزوه سویق

- ۱۰۳ ----- غزوه ذی الامر
- ۱۰۴ ----- کشته شدن کعب بن اشرف یهودی
- ۱۰۵ ----- سریه زید بن حارثه
- ۱۰۶ ----- خبرهایی از قریش
- ۱۰۷ ----- شورای نظامی
- ۱۰۸ ----- حرکت به طرف احد
- ۱۰۹ ----- غزوه احد
- ۱۱۰ ----- غزوه حمراء الاسد
- ۱۱۱ ----- معجزه ردالشمس
- ۱۱۲ ----- غزوه بحران
- ۱۱۳ ----- غزوه ذات الرقاع
- ۱۱۴ ----- سریه عبدالله بن انیس انصاری
- ۱۱۵ ----- فاجعه سپاه تبلیغ
- ۱۱۶ ----- سریه رجیع
- ۱۱۷ ----- فاجعه بئر معونه
- ۱۱۸ ----- غزوه بنی نضیر
- ۱۱۹ ----- غزوه ذات الرقاع
- ۱۲۰ ----- شهادت ابو سلمه اسدی
- ۱۲۱ ----- میلاد امام حسین علیه السلام
- ۱۲۱ ----- فوت مادر امام علی علیه السلام
- ۱۲۲ ----- غزوه بدر دوم
- ۱۲۳ ----- غزوه دومه الجندل
- ۱۲۴ ----- هیئت بنی سعد
- ۱۲۵ ----- غزوه بنی مصطلق
- ۱۲۶ ----- غزوه خندق (احزاب)
- ۱۲۷ ----- پایان غزوه احزاب

- ۱۲۸ ----- غزوه بنی قریظہ
- ۱۲۹ ----- هیئت اشجع
- ۱۳۰ ----- برخی دیگر از حوادث سال پنجم
- ۱۳۱ ----- سریه قرطاء
- ۱۳۲ ----- سریه عکاشه بن محصن
- ۱۳۳ ----- غزوه غابه
- ۱۳۴ ----- سریه محمد بن مسلمہ به ذی القصہ
- ۱۳۵ ----- سریه ابو عبیدہ بن جراح
- ۱۳۶ ----- غزوه بنی لحيان
- ۱۳۷ ----- غزوه ذات الرقاع
- ۱۳۸ ----- غزوه ذی قرد
- ۱۳۹ ----- سریه زید بن حارثه به بنی ثعلبه
- ۱۴۰ ----- سریه زید بن حارثه به حشمی
- ۱۴۱ ----- غزوه بنی مصطلق
- ۱۴۲ ----- سریه علی بن ابی طالب به فدک
- ۱۴۳ ----- سریه عبدالله بن عتیک
- ۱۴۴ ----- سریه اول عبدالله بن رواحه به خیبر
- ۱۴۵ ----- سریه دوم عبدالله بن رواحه
- ۱۴۶ ----- صلح حدیبیه، بیعت رضوان
- ۱۴۷ ----- اعزام سفیر به سراسر جهان
- ۱۴۸ ----- میلاد زینب کبری
- ۱۴۹ ----- مرگ خسرو پرویز
- ۱۵۰ ----- به سوی خیبر
- ۱۵۱ ----- ازدواج پیامبر با ام حبیبه
- ۱۵۲ ----- قتل مرحب یهودی
- ۱۵۳ ----- فتح خیبر

- ۱۵۴ ----- غزوه وادی القری
- ۱۵۵ ----- فدک
- ۱۵۶ ----- سریه بشیر بن سعد
- ۱۵۷ ----- سریه تربه
- ۱۵۸ ----- سریه نجد (بنی کلاب)
- ۱۵۹ ----- سریه غالب بن عبداللہ لیثی
- ۱۶۰ ----- سریه بشیر بن سعد انصاری
- ۱۶۱ ----- عمره قضاء
- ۱۶۲ ----- ازدواج با میمونه
- ۱۶۳ ----- سریه ابن ابی العوجاء
- ۱۶۴ ----- سریه اول عبداللہ بن ابی حدرد اسلمی
- ۱۶۵ ----- سریه دوم عبداللہ بن ابی حدرد
- ۱۶۶ ----- تسلیم شدن سران شرک
- ۱۶۷ ----- شهادت فرستاده پیامبر
- ۱۶۸ ----- سریه کعب بن عمیر غفاری
- ۱۶۹ ----- سریه شجاع بن وهب اسدی
- ۱۷۰ ----- جنگ موته
- ۱۷۱ ----- نامه به بحرین
- ۱۷۲ ----- سریه ذات السلاسل
- ۱۷۳ ----- زمینہ های فتح مکه
- ۱۷۴ ----- سریه ابو عبیده جراح
- ۱۷۵ ----- تجمع لشکر اسلام برای فتح مکه
- ۱۷۶ ----- حرکت سپاه اسلام به طرف مکه
- ۱۷۷ ----- فتح مکه
- ۱۷۸ ----- ہیئت باہله
- ۱۷۹ ----- سریه خالد بن ولید

- ۱۸۰ سريه عمرو بن عاص
- ۱۸۱ غزوه حنين
- ۱۸۲ هيئت بنى قشير بن كعب
- ۱۸۳ غزوه طائف
- ۱۸۴ سريه اميرالمؤمنين على عليه السلام
- ۱۸۵ سريه طفيل بن عمرو دوسى
- ۱۸۶ سريه ابوعامر اشعري
- ۱۸۷ سريه خالد بن وليد بن غميصا
- ۱۸۸ سريه سعد بن زيد
- ۱۸۹ نامه پيامبر به جيفر و عبد
- ۱۹۰ عمره پيامبر
- ۱۹۱ ورود پيامبر به مدينه
- ۱۹۲ فوت زينب
- ۱۹۳ عام الوفود
- ۱۹۵ دريافت زكات
- ۱۹۶ سريه عيينه بن حصن فزارى
- ۱۹۷ سريه ضحاک بن سفيان کلابى
- ۱۹۸ هيئت بنى کلاب
- ۱۹۹ سريه علقمه بن مجرز مدلجى
- ۲۰۰ سريه على بن ابى طالب به ديار طى ء
- ۲۰۱ کشته شدن خسرو پرويز پادشاه ايران
- ۲۰۲ تبوک
- ۲۰۳ غزوه تبوک
- ۲۰۴ سريه خالد بن وليد به دومه الجندل
- ۲۰۵ پايان غزوه تبوک
- ۲۰۶ مسجد ضرار

- ۲۰۷ هیئت مُرّه
- ۲۰۸ مرگ عبدالله بن ابی
- ۲۰۹ ورود سایر هیئت ها
- ۲۱۰ هیئت بنی اسد
- ۲۱۱ نزول آیات برائت
- ۲۱۲ اعلان برائت
- ۲۱۳ فوت ابراهیم
- ۲۱۴ حجه الوداع
- ۲۱۵ آغاز سفر حجه الوداع
- ۲۱۶ ورود به مکه
- ۲۱۷ عرفات
- ۲۱۸ خطبه تاریخی پیامبر در سرزمین عرفات
- ۲۱۹ پایان حج
- ۲۲۰ روز غدیر خم
- ۲۲۱ روز مباحله
- ۲۲۲ ادعای نبوت مسیلمه کذاب
- ۲۲۳ جیش اسامه
- ۲۲۴ طلب حلالیت
- ۲۲۵ نامه ای که نگذاشتند نوشته شود
- ۲۲۶ رحلت پیامبر اعظم صلی الله علیه وآله وسلم
- ۲۲۷ صلوات مخصوص پیامبر اعظم صلی الله علیه وآله وسلم
- ۲۲۹ درباره مرکز

روز شمار تاریخ پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله وسلم

مشخصات کتاب

سرشناسه : سعیدی، احمد، ۱۳۴۶ -

عنوان و نام پدیدآور : روز شمار تاریخ پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله و سلم) / گردآورنده احمد سعیدی.

مشخصات نشر : قم: مسجد مقدس جمکران ۱۳۸۵.

مشخصات ظاهری : ۲۱۶ ص. ۱۲×۱۶ س م.

شابک : ۵۰۰۰ ریال: ۹۶۴-۹۷۳-۰۱۵-X؛ ۵۰۰۰ ریال (چاپ دوم)

یادداشت : چاپ دوم: زمستان ۱۳۸۶.

یادداشت : کتابنامه به صورت زیرنویس.

موضوع : محمد (ص)، پیامبر اسلام، ۵۳ قبل از هجرت - ۱۱ ق --

سرگذشتنامه

شناسه افزوده : مسجد جمکران (قم)

رده بندی کنگره : BP۲۲/۹/س ۹۶۸۵

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۹۳

شماره کتابشناسی ملی : م ۸۵-۱۸۵۸۱

ص: ۱

اشاره

روزشمار تاريخ پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله و سلم)

ص: ۳

سرشناسه : سعیدی، احمد، ۱۳۴۶ -

عنوان و نام پدیدآور : روز شمار تاریخ پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله و سلم) / گردآورنده احمد سعیدی.

مشخصات نشر : قم: مسجد مقدس جمکران ۱۳۸۵.

مشخصات ظاهری : ۲۱۶ ص. ۱۲×۱۶ اس م.

شابک : ۵۰۰۰ ریال: ۹۶۴-۹۷۳-۰۱۵-X؛ ۵۰۰۰ ریال (چاپ دوم)

یادداشت : چاپ دوم: زمستان ۱۳۸۶.

یادداشت : کتابنامه به صورت زیرنویس.

موضوع : محمد (ص)، پیامبر اسلام، ۵۳ قبل از هجرت - ۱۱ ق --

سرگذشتنامه

شناسه افزوده : مسجد جمکران (قم)

رده بندی کنگره : BP۲۲/۹/س ۹۶۸۵

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۹۳

شماره کتابشناسی ملی : م ۸۵-۱۸۵۸۱

ص: ۴

فهرست عناوین

تصویر

□

ص: ۵

تصوير

□

ص: ٦

تصوير

□

ص: ٧

تصوير

□

ص: ٨

تصوير

□

ص: ٩

تصوير

□

ص: ١٠

تصوير

□

ص: ۱۱

تصوير

□

ص: ۱۲

تصوير

□

ص: ۱۳

تصوير

□

ص: ١٤

تصوير

□

ص: ١٥

تصوير

□

ص: ١٦

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين و صَلَّى اللهُ على سيدنا محمد و آله الطيبين الطاهرين و لعنه الله على اعدائهم اجمعين.

«قال رسول الله صلى الله عليه وآله: ما أُؤذَى نَبِيٍّ مِثْلَ ما أُؤذِيْتُ»^(۱)

«هیچ پیامبری به اندازه من اذیت نشد»

چه کسی باور می کرد دینی که روزگاری پیامبرش یگه و تنها از غار حرا به پایین آمد تا ندای الهی را به گوش جهانیان برساند، اکنون بیش از یک میلیارد و چند صد میلیون نفر پیرو و جان نثار داشته باشد؟

ص: ۱۷

۱- ۱. بحار الانوار، ج ۳۹، ص ۵۵؛ کشف الغمه، ج ۲، ص ۵۳۷.

در ابتدای بعثت، روزگاری بر این دین گذشته است که روی کره زمین فقط دو نفر پشت سر این پیامبر می ایستادند و خدا را عبادت می کردند.

حال خود تصور کنید که این پیامبر باید چقدر زحمت و سعی و تلاش کرده باشد؛ چقدر صبر و تحمل داشته باشد تا بتواند اصحابی را دور خود جمع کند و یارانی را شیفته و عاشق خود نماید تا پیام او به اقصی نقاط عالم گسترش پیدا کند.

کدام تاریخ نگار و سیره نویس توانسته است آن همه تلاش شبانه روزی پیامبر رحمت صلی الله علیه و آله وسلم و شکنجه های یاورانش را در کتابی جمع کرده باشد؟

کدام کتاب تاریخ را سراغ دارید که توانسته باشد گوشه ای از رنج ها، تهمت ها، زخم زبان ها و شکنجه های مشرکان و کافران را که نثار پیامبر می کردند، به تصویر بکشد؟

ص: ۱۸

چه کسی درک می کند که وقتی پیامبر رحمت و رأفت و پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله وسلم پیام و ندای توحید را سرداد، او را ساحر و مجنون و ... خواندند؟

چه می دانیم که پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله وسلم از دست مردم مشرک و کافر چه کشیده و چه صبر و تحملی داشته است؟

با این که امین مردم بود ولی در میان آنان؛ حتی اقوام خویش نیز غریب بود؛ خصوصاً آن گاه که ابوطالب رحلت کرده بود، پیامبر به نحوی به طائف پناهنده شد که آن ها هم ناجوانمردانه و توسط بچه های کوچه و بازار، او را از خود راندند.

آن گاه که به مدینه هجرت کرد، حدود ۵۳ سال سن داشت اما تازه، رزم و جنگ و گریز و سریه ها و غزوه ها شروع شده بود؛ از جنگی به جنگی، اردو در اردو، سریه به سریه؛ از دشمن داخلی و خارجی؛ از منافق و کافر و مشرک. علاوه بر این می بایست کار بیان احکام جدید و تغییر آداب قدیم و ابطال رسوم خرافی را هم انجام می داد و سران جهان را هم به دین خود دعوت می کرد.

ص: ۱۹

یعنی لحظه به لحظه زندگی پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم سراسر کار و زحمت و افتخار و برجستگی است که به یقین می توان گفت هیچ تاریخ نگاری نیست که توانسته باشد همه آن ها را به تصویر کشیده باشد. اما آب دریا را اگر نتوان کشید، آیا به قدر تشنگی هم نباید چشید؟!

لذا در سالی که توسط مقام معظم رهبری به نام مبارک پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله وسلم مزین شده است، بر آن شدیم تا نگاهی اجمالی، آن هم فقط به فهرست برخی از برجستگی های تاریخ پر فراز و نشیب پیامبر رحمت و جهاد به صورت روز شمار داشته باشیم تا مورد استفاده همه؛ خصوصاً جوانان و نوجوانان عزیز قرار گیرد.

در این جزوه از برخی کتاب های تاریخی معتبر؛ از جمله منتهی الآمال و کتاب وقایع الایام مرحوم شیخ عباس قمی، سیره معصومان ترجمه حجتی کرمانی، تاریخ پیامبر اسلام شیخ

عباس صفایی حایری، حیاة القلوب مرحوم علامه مجلسی؛ خصوصاً فرازهایی از تاریخ پیامبر اسلام و فروغ ابدیت استاد بزرگوار حضرت آیت الله سبحانی که کار تحقیق و تألیف آن بیش از ۱۳ سال به طول انجامیده، و همچنین سر رسید روز شمار پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله وسلم استفاده شده است.

امید است در سال پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله وسلم با آگاهی از تاریخ پر فراز و نشیب آن حضرت، قدردان زحمات ایشان باشیم.

در پایان از مدیریت محترم انتشارات مسجد مقدّس جمکران حجه الاسلام والمسلمین حسین احمدی «دام عزه» و همکاران گرامی در واحد پژوهش انتشارات؛ خصوصاً برادر سید حمیدرضا موسوی تشکر می شود.

مسجد مقدّس جمکران

جمادی الاول ۱۴۲۷ ه.ق

احمد سعیدی

ص: ۲۱

سر آغاز تحول

اشاره

۶۱۶۳ سال بعد از هبوط (فرود)

حضرت آدم به زمین

۵۷۰ سال بعد از میلاد مسیح

۵۳ سال قبل از هجرت نبوی

سال عام الفیل

ص: ۲۳

سال ۵۶۹ میلادی

ماه جمادی الآخر

عبدالمطلب نذر کرده بود که هرگاه تعداد فرزندانش به ده نفر رسید، یکی از آنان را در راه خدا قربانی کند. (۱) و چنین شد، لذا باید بنا بر قرعه، یکی انتخاب می شد که قرعه به نام عبدالله افتاد. اما هم برادران و هم سایر مردم مانع این کار شدند. لذا قرار شد بین عبد الله و شتران قرعه انداخته شود. پس از این که مراسم قرعه کشی برای قربانی شدن یا عبدالله یا صد شتر انجام گرفت و او از مرگ نجات یافت، حدود ۲۴ سال از سن عبدالله گذشته بود که عبدالمطلب دست فرزند خود را گرفت و عازم خواستگاری از آمنه بنت وهب مخزومیه شد. (۲)

ص: ۲۴

۱-۲. در باره علت و چگونگی این نذر به کتب معتبر مراجعه شود.

۲-۳. منتهی الآمال مرحوم شیخ عباس قمی؛ فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۱۳۶.

سید بن طاووس معتقد است در شب جمعه دوازده شب مانده به آخر جمادی الآخر حضرت آمنه به وجود شریف پیامبر حامله شد و نوری که تا آن موقع در پیشانی عبدالله هویدا بود به آمنه منتقل گشت. (۱)

لذا سزاوار است که مسلمانان این شب را احیاء نمایند و به طاعت و عبادت پردازند. (۲)

ص: ۲۵

۱-۴. البته آنچه ذکر می شود، جریان ظاهری و عادی امور است و الا- طبق احادیث فراوان، نور وجود پیامبر و امامان هزاران سال قبل از خلقت آسمان و زمین خلق شده اند.

۲-۵. وقایع الایام مرحوم شیخ عباس قمی، ص، ۲۷۲.

فوت عبدالله پدر بزرگوار پیامبر

سال ۵۷۰ میلادی

اول ماه محرم

۵۳ سال قبل از هجرت

هنوز پیامبر به دنیا نیامده بود که عبدالله به سفارش عبدالمطلب جهت تجارت، به شام سفر کرد. وی هنگام بازگشت از شام در یثرب بیمار شد و پس از چند روز در همانجا از دنیا رفت. پیکر ایشان را در خانه نابغه جعدی به خاک سپردند. این محل تا چندی پیش شناخته شده بود، ولی با توسعه مسجد النبی آثار آن را معدوم کردند.

میراث عبدالله، فقط ۵ شتر و یک گله گوسفند و یک کنیز به نام امّ ایمن بود که بعدها پرستار پیامبر شد. (۱)

ص: ۲۶

۱-۶. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۱۴۳.

هجوم سپاه ابرهه به مکه معظمه جهت تخریب خانه خدا به فرماندهی ابرهه الاشرم در این زمان واقع شده است. آنان می خواستند با تخریب کعبه، همه دل ها را به کلیسای ساختگی خود در صنعا متوجه کنند.

این سپاه که به اصحاب فیل معروف شد، با معجزه الهی و پرندگان آسمانی نابود شدند. لذا آن سال را عام الفیل نامیدند. (۱)

سوره فیل که بعدها نازل شد مؤید این جریان است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضَلُّلٍ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ

ص: ۲۷

۶۱۶۳ سال بعد از هبوط (۱)

سال ۵۷۰ میلادی

سال عام الفیل

۱۷ ربیع الاول سال عام الفیل بنا بر مشهور علمای شیعه هنگام طلوع آفتاب، پیامبر گرامی اسلام متولد شد.

پدر ایشان عبدالله و مادرش آمنه نام داشت.

سال و ماه تولد حضرت، قطعی و اتفاقی است، فقط در روز آن اختلاف است که اهل سنت و برخی علمای شیعه ۱۲ ربیع

الاول را روز تولد می دانند. (۲)

برخی از حوادث هنگام تولد آن حضرت:

۱ - ممنوعیت شیطان از سفر به آسمان ها؛

ص: ۲۸

۱- ۸. منتهی الآمال، ج ۱، ص ۷۰؛ و به روایتی ۷۹۰۰ یا ۹۹۰۰ سال، تاریخ پیامبر اسلام، صفایی حائری، ص ۱۴۹.

۲- ۹. فرازهایی از تاریخ پیامبر اسلام، ص ۵۹.

۲ - سرنگونی بت ها؛

۳ - لرزش ایوان عظیم کاخ مدائن؛

۴ - خشکیدن دریاچه ساوه؛

۵ - جریان یافتن رود سماوه بین کوفه و شام؛

۶ - خاموشی آتشکده فارس بعد از هزار سال؛

۷ - خواب دیدن مؤبدان مجوس. (۱)

پیامبر که قبل از تولد، پدر بزرگوار خود را از دست داده بود تحت سرپرستی جدّ خود عبدالمطلب که بزرگ قریش بود قرار گرفت. ایشان نیز نهایت احترام و محبت را نسبت به «محمد» ابراز می داشت.

ص: ۲۹

۱- ۱۰. سیره معصومان ترجمه حجتی کرمانی، ص ۱۸.

سال عام الفیل

۲۰ ربیع الاول

«محمد» فقط سه روز از مادر خود شیر خورد و بعد دو زن دیگر به افتخار دایگی پیامبر نایل شدند.

۱ - ثویبه: وی چهار ماه او را شیر داد. که قبلاً نیز حمزه را شیر داده بود.

۲ - حلیمه: از قبیله سعد بن بکر بن هوازن.

از چهار ماهگی به بعد «محمد» به حلیمه سپرده شد تا در مناطق خوش آب و هوای اطراف مکه بزرگ شود و رشد و نمو و استخوان بندی محکم تری داشته باشند. در ضمن زبان عربی فصیح را فرا بگیرد.

این برنامه تا پنج سال ادامه داشت. (۱)

ص: ۳۰

۱- ۱۱. فرازهایی از تاریخ پیامبر اسلام، ص ۶۱.

روز هفتم ولادت پیامبر صلی الله علیه وآله، عبدالمطلب برای عرض سپاسگزاری به درگاه الهی، گوسفندی کشت و گروهی را دعوت نمود و در آن جشن باشکوه که از عموم قریش دعوت شده بود، نام فرزند خود را «محمد» گذارد.

وقتی از علت این نام گذاری پرسیدند که در عرب کم سابقه است، گفت: خواستم در آسمان و زمین، ستوده باشد.

البته مادرش نیز قبل از جدش نام او را «احمد» گذاشته بود. (۱)

آیه شریفه قرآن: «وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ...» (۲)

ص: ۳۱

۱-۱۲. فرازهایی از تاریخ پیامبر اسلام، ص ۵۹؛ فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۱۵۴

۲-۱۳. سوره صف، آیه ۶.

سال ۵ عام الفیل

۴۸ سال قبل از هجرت

کودک عبدالمطلب از قبیله بنی سعد بعد از ۵ سال به مکه، بازگردانده شد. البته قبل از این هم دو سه بار حلیمه او را پیش مادر آورده بود که یک نوبت آن بعد از پایان شیرخوارگی بود، که با اصرار حلیمه مجدداً او را به قبیله خود برد. علت اصرار هم این بود که در این مدت آثار خیر و برکت فراوانی از وی دیده بود؛ لذا شیوع بیماری وبا در مکه نیز باعث شد که مادرش با این درخواست موافقت کند. (۱)

ص: ۳۲

۱-۱۴. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۱۶۲.

رحلت مادر

سال ۶۱۶۹ هجرت

سال ۵۷۶ میلادی

سال ۶ عام الفیل

پیامبر در شش سالگی برای زیارت قبر پدر، همراه مادر و ام ایمن از مکه به یثرب مسافرت کردند.

در بازگشت از این سفر و در محلی به نام «ابوا» مادرش نیز فوت کرد و در همان منطقه وی را دفن کردند. و چه داغ سنگینی! اگرچه این داغ «محمد» را بیش از پیش در بین اقوام خود عزیز و گرامی کرد.

مادر پیامبر در هنگام فوت حدود ۳۰ سال سن داشت. (۱)

ص: ۳۳

۱-۱۵. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۱۶۶.

۵۷۸ میلادی

سال ۸ عام الفیل

۱۰ ربیع الاول

عبدالمطلب جدّ بزرگوار پیامبر خدا و سرپرست ایشان که از بزرگان قریش بود، در چنین روزی وفات یافت وی از آغاز تولد «محمد» تا هشت سالگی، سرپرستی و حمایت از ایشان را برعهده داشت. وی بین ۸۰ تا ۱۲۰ سال عمر داشت.

پس از عبدالمطلب، سرپرستی پیامبر به عمویش، ابوطالب پدر امام علی رسید. و سزاوار نیز همین بود چرا که ابوطالب و عبدالله از یک پدر و مادر بودند. (۱)

ص: ۳۴

سال ۶۱۷۵ هجوت

پیامبر در سن ۱۲ سالگی، همراه عمویش ابوطالب و با کاروان تجارتي به مقصد شام سفر کردند. این مسافرت از سفرهای شیرین ایشان به شمار می رود، چون از مدین، وادی القری، دیار ثمود عبور کرد و مناظر زیبای طبیعی سرزمین شام را دیدن کرد.

بالاخره در سرزمین بصری بود که بحیرای راهب معروف، با دیدن «محمد» گفت: این طفل آینده درخشانی دارد و همان پیامبر موعود است. (۱) چه مضحک است تهمت برخی از مشرکان و کافران که می گفتند: محمد تمام معارف بلند آسمانی و احکام الهی را در همین ملاقات کوتاه فرا گرفته است!

ص: ۳۵

سال ۱۵ عام الفیل

۳۸ سال قبل از هجرت

پیامبر اعظم صلی الله علیه وآله وسلم از همان دوران جوانی شجاع و دارای روحیه ظلم ستیزی بود که یک نمونه آن این بود که در سن ۱۵ سالگی در یکی از جنگ‌های قریش با طایفه «هوازن» که آن را حرب فجار می‌نامند شرکت داشت. کار پیامبر در این جنگ تیر رساندن به عموهای خود بود. (۱)

ص: ۳۶

۱-۱۸. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۱۶۸.

پیمان حلف الفضول

۵۹۰ میلادی

۳۳ سال قبل از هجرت

ماه ذی قعدة

۲۰ سال پیش از بعثت و در سن ۲۰ سالگی پیامبر جهت دفاع از حقوق افتادگان و ستمدیدگان پیمانی به نام «حلف الفضول» منعقد شد که پیامبر هم عضو آن بود.

اعضای این پیمان که بیشتر از جوانان تشکیل شده بود تعهد کرده بودند که از حقّ مظلومان، از هر قوم و قبیله ای که باشند دفاع کنند.

پیامبر تا آخر به این پیمان افتخار می کرد و می فرمود هنوز هم بر سر آن پیمان هستم. [\(۱\)](#)

ص: ۳۷

۱-۱۹. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۱۸۰.

سال ۶۱۸۸ هجرت

۵۹۵ میلادی

۱۰ ربیع الاول

پیامبر به هنگام ازدواج ۲۵ ساله و خدیجه نیز حدود ۴۰ سال داشت که پیشنهاد ازدواج از جانب خدیجه صورت گرفته بود. ثمره این ازدواج عبارت بودند از دو پسر؛ قاسم و عبدالله و چهار دختر؛ زینب و رقیه و ام کلثوم و فاطمه علیها السلام.

دو شوهر قبلی خدیجه که قبلاً مرده بودند عتیق بن عائذ و ابوهاله مالک بن نباش التمیمی نام داشتند.

مهریه ایشان ۴۰۰ دینار و بعضی گفته اند ۲۰ شتر بوده است. فرزندان پسر او یعنی قاسم و عبدالله قبل از بعثت فوت کردند. (۱)

خطبه عقد ایشان را ابوطالب خواند که بسیار معروف است.

ص: ۳۸

سال ۶۰۰ میلادی

سال ۶۱۹۳ هبوط

۱۳ ماه رجب

حضرت علی علیه السلام ۳۰ سال بعد از تولد پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله در ۱۳ رجب به دنیا آمدند. (۱)

محل تولد وی شریف ترین و گرامی ترین نقطه روی زمین؛ یعنی در خانه خدا بود که نه قبل از او و نه بعد از وی کسی چنین افتخاری پیدا نکرده است.

پدر حضرت علی، ابوطالب فرزند عبدالمطلب است که به مدت ۴۲ سال سرپرستی و حمایت از پیامبر را بر عهده داشت و مادرش، فاطمه بنت اسد که پیامبر او را مادر خود می خواند.

ص: ۳۹

قریش تصمیم گرفتند بنای کعبه را که بر اثر سیل آسیب دیده بود، تخریب و از نو بازسازی کنند. این کار انجام گرفت، لکن هنگام نصب حجرالاسود با اختلاف رو به رو شدند که این افتخار نصیب چه کسی شود. این اختلاف که می رفت به جنگ منتهی شود، با داوری و حکمیت پیامبر اکرم که به دست مبارک خود حجرالاسود را در محل مخصوص قرار داد، پایان یافت. (۱)

چون همه مردم او را به امانت و صداقت می شناختند و معروف به «محمد امین» بود.

ص: ۴۰

سال ۶۲۰۳ هبوط

سال ۶۱۰ میلادی

۱۳ سال قبل از هجرت

روز دوشنبه ۲۷ رجب

حضرت محمد بن عبدالله صلی الله علیه وآله وسلم در سن ۴۰ سالگی که در غار حرا مشغول عبادت بود، مبعوث به رسالت شدند، رسالتی همگانی و جهانی که با آمدن این دین پیروان تمام ادیان دیگر باید آن را قبول کنند چنان که پیامبران سابق نیز به آمدن خاتم الانبیاء بشارت داده و آنرا قبول داشتند.

نزول آغاز سوره علق در همین موقع بود. اگرچه کل قرآن در ماه رمضان و در لیله القدر نازل شده و منافاتی ندارد. (۱)

ص: ۴۱

۱-۲۳. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۲۱۳؛ فراهایی از تاریخ پیامبر اسلام، ص ۹۲.

۱۳ سال قبل از هجرت

نخستین روز بعثت

اولین مرد و زنی که به پیامبر ایمان آوردند، خدیجه همسر پیامبر و امام علی علیهما السلام پسر عموی ایشان بودند. (۱)

امام علی علیه السلام: «ولم یجمع بیت واحد یومئذ فی الاسلام غیر رسول اللّٰه صلی اللّٰه علیه وآله وسلم و خدیجه و انا ثالثهما اری نور الوحی والرساله واشمّ ریح النبوه...»؛ (۲) هیچ خانه ای بر اساس اسلام نبود جز خانه رسول اللّٰه و خدیجه که من سومین ایشان بودم، نور وحی و رسالت را می دیدیم و بوی نبوت را استشمام می کردم.

ص: ۴۲

۱- ۲۴. فرازهایی از تاریخ پیامبر اسلام، ص ۹۶؛ فروغ ابدیت آیت اللّٰه سبحانی، ص ۲۳۲.

۲- ۲۵. نهج البلاغه خ ۱۹۲

دعوت و تبلیغ مخفیانه پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم سه سال طول کشید. در این مرحله که مرحله فرد سازی مسلمانان بود، حدود ۴۰ نفر مسلمان شدند و سپس مرحله علنی ساختن دعوت اسلام فرا رسید.

برخی از بزرگان صحابه که حدود ۴۰ نفر از بهترین یاران پیامبر بودند، در این سه سال مسلمان شدند؛ از جمله: حضرت خدیجه، حضرت علی علیه السلام، زید بن حارثه، زبیر بن عوام، عبدالرحمن بن عوف، سعد بن ابی وقاص، طلحه بن عبیدالله، ابو عبیده جراح، ابو سلمه، ارقم بن ابی الارقم، قدامه بن مظعون، عبدالله بن مظعون، ابوذر، عبیده بن حارث... (۱)

ص: ۴۳

پیامبر بر اساس آیه «وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ»^(۱)، ضیافتی برای نزدیکان خود ترتیب داد. اگر چه در جلسه اول ابولهب که عموی ایشان نیز بود مجلس را به هم زد ولی در جلسه دوم خویشاوندان خود را به اسلام دعوت نمود و در همان جلسه، خلافت و وصایت امام علی علیه السلام را نیز اعلان فرمود.^(۲)

۱- ۲۷. سوره شعراء، آیه ۲۱۴.

۲- ۲۸. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۲۵۱.

پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم در همان موقعی که اقوام خود را به اسلام دعوت کرد، فرمود: ای فرزندان عبدالمطلب! من جوانمردی در عرب سراغ ندارم که بهتر از آنچه برای شما آورده ام چیزی آورده باشد. من خیر دنیا و آخرت را آورده ام و از جانب خداوند مأمورم هستم تا شما را دعوت کنم. حال کدام یک از شما بر این امر کمک من می باشد تا در مقابل این عمل، برادر، وصی و خلیفه من در میان شما باشد؟

پس تمام قوم ساکت ماندند، تنها علی قبول کرد. آن گاه رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم فرمود: این برادر، وصی و خلیفه من در میان شماست؛ از او اطاعت کنید و سخنانش را بشنوید. (۱)

ص: ۴۵

ميلاد كوثر

سال ۶۲۰۹ هجوت

سال ۲ يا ۵ بعثت

۲۰ جمادى الثانى

در چنين روزى ميلاد حضرت فاطمه زهرا عليها السلام واقع شد. كه به افتخار آن حضرت، در نظام جمهورى اسلامى اين روز به نام زن نام گذارى شده است. (۱)

سوره مباركه كوثر در شأن دختر پيامبر صلى الله عليه وآله وسلم نازل شد، چون تا قبل از آن مشركان با طعنه به پيامبر مى گفتند: او نسلى نخواهد داشت و ابتر است. اما خداوند با تولد «فاطمه» بزرگ ترين نسل روى زمين را در دامان وي پرورش داد.

ص: ۴۶

سال ۵ بعثت

ماه رجب

بر اثر شدت شکنجه ها و آزار و اذیت مسلمانان از طرف مشرکان قریش، پیامبر صلاح دید آن عده که دارای حامی و پناهی نبودند به حبشه هجرت کنند. انتخاب ماه رجب به این علت بود که قریش احترام ماه حرام را نگه می داشتند و کمتر متعرض مسلمانان می شدند.

مهاجران ماه شعبان و رمضان را در حبشه بودند. وقتی خبردار شدند که قریش دیگر مسلمانان را اذیت نمی کنند در ماه شوال به مکه برگشتند ولی وقتی آمدند دیدند اوضاع این گونه نیست لذا برای بار دوم راه حبشه را در پیش گرفتند.

مهاجران اول حدود ۱۰ یا ۱۵ نفر بودند.^(۱)

ص: ۴۷

۱- ۳۱. فراهایی از تاریخ پیامبر، ص ۱۳۰ و تاریخ پیامبر اسلام، عباس حائری ص ۲۹۳.

سال ۵ بعثت

ماه شوال

پس از بازگشت گروه اول مهاجران به مکه وقتی اوضاع را نامناسب دیدند به همراهان عده دیگری و به مسئولیت جعفر بن ابی طالب به مقصد حبشه حرکت کردند. مجموع مسلمانان در حبشه با آنان که در آنجا مسلمان شده یا به دنیا آمدند، حدود ۸۳ نفر شدند. (۱)

مسلمانان مهاجر همان طور که پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم فرموده بود حبشه را سرزمینی آباد و آرام، توأم با آزادی یافتند.

ص: ۴۸

۱- ۳۲. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۳۰۴؛ تاریخ پیامبر اسلام، شیخ عباس صفایی حائری، ص ۳۱۶.

سال ۵ بعثت

۸ سال قبل از هجرت

نمایندگان قریش یعنی عمرو بن عاص و عبدالله بن ابی ربیعہ با هدایای زیادی جهت بازگرداندن مهاجران به مکه راهی حبشه شدند؛ لکن با درایت نجاشی پادشاه آن جا و روشننگری سرپرست مهاجران جعفر بن ابی طالب که در مورد معارف اسلامی و تولد عیسی مسیح علیه السلام توضیحاتی داد، موفق نشدند. (۱)

لذا نجاشی به مهاجران آزادی کامل داد و هدایای قریش را به آنان پس داد.

ص: ۴۹

۱-۳۳. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۳۰۴ و تاریخ پیامبر اسلام، شیخ عباس صفایی حائری ص ۳۱۶.

سران قریش برای محاصره اقتصادی مسلمانان در چنین روزی عهدنامه ای لازم الاجرا صادر کردند:

(۱) هر نوع خرید و فروش با هواداران «محمّد» ممنوع شد.

(۲) ارتباط و معاشرت با آنان ممنوع است.

(۳) کسی حق ندارد با آنان ارتباط زناشویی کند.

(۴) در تمام پیش آمدها از مخالفان آنان حمایت شود.

لذا پیامبر و مسلمانان به پیشنهاد ابوطالب به شعب ابی طالب رفتند، که سخت ترین روزهای زندگی خود را گذراندند. (۱)

محاصره اقتصادی پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم و مسلمانان به مدت سه سال طول کشید. آنان چون عرصه را در مکه بر خود تنگ دیدند، به پیشنهاد ابوطالب به دره ای خارج از مکه که به شعب ابی طالب معروف است پناه بردند و زندگی را با سختی فراوان و غذایی اندک می گذراندند.

مسلمانان فقط ماه های حرام بود که می توانستند به مکه برگردند، البته باز هم از آزار و اذیت آنان در امان نبودند. (۱)

ص: ۵۱

پس از سه سال رنج و سختی که پیامبر و ابوطالب و خدیجه تمام دارایی خود را از دست داده بودند پیک وحی نازل شد و گزارش داد که موریانه تمام پیمان نامه قریش را خورده و فقط جمله نخست آن یعنی «بسمک اللهم» باقی مانده است.

ابوطالب با پیامبر و جمعی دیگر به مسجد الحرام آمدند و قریش را از جریان آگاه کردند اما آنان با این که این معجزه آشکار را دیدند ولی نه تنها هدایت نشدند بلکه به عناد خود افزودند، لذا پیامبر به شعب برگشتند تا موقعی که عهد نامه توسط هشام نقض شد. (۱)

ص: ۵۲

سال ۱۰ بعثت

۲۶ ماه رجب

با خروج از تبعید، وضع مسلمانان داشت خوب می شد که وفات حضرت ابوطالب پدر گرامی امام علی علیه السلام یگانه حامی پیامبر که ۴۲ سال تمام از وی حمایت می کرد، پیامبر و مسلمانان را در غم و اندوه فرو برد.

بنا بر قولی سه روز بعد هم حضرت خدیجه علیها السلام دار فانی را وداع گفت. (البته قول مشهور ۱۰ ماه رمضان است).

بالاخره این سال را به همین خاطر عام الحزن نامیده اند که پیامبر با از دست دادن این دو یار مهربان و فداکار، بسیار مغموم و محزون شدند. (۱)

ص: ۵۳

سال ۱۰ بعثت

۱۰ ماه رمضان

وفات حضرت خدیجه علیها السلام در چنین روزی واقع شده است. وی مادر گرامی ام الائمه فاطمه زهرا علیها السلام می باشد. خدیجه اولین همسر پیامبر و زن ثروتمند قریش، اولین زنی است که به رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم ایمان آورد. حتی گفته می شود وی قبل از بعثت نیز پیامبری ایشان را پیش بینی کرده بود. (۱)

وفات خدیجه و رحلت ابوطالب که بزرگ ترین حامیان پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم بودند، برای ایشان بسیار سخت گذشت. حضرت خدیجه را در مکه و در قبرستان معلی دفن کردند لکن بقیه همسران پیامبر در مدینه دفن شده اند.

ص: ۵۴

سال ۶۲۱۴ هجرت

سال ۱۰ بعثت

۱۱ ماه شوال

سفر تبلیغی پیامبر به شهر طائف که در نزدیکی مکه بود صورت گرفت، این در حالی بود که پیامبر با از دست دادن ابوطالب بزرگ ترین حامی خود، با آزار و اذیت فراوان قریش مواجه بود. لذا حضرت تصمیم گرفت به محیط دیگری برود، و در حقیقت به آن شهر پناهنده شود تا بهتر بتواند به تبلیغ اسلام بپردازد. اما بزرگان طائف هم مردم و بچه های کوچه و بازار را تحریک کرده، پیامبر خداصلی الله علیه و آله وسلم را بسیار اذیت و آزار نمودند. (۱)

ص: ۵۵

ازدواج با سوده

سال ۶۲۱۴ هجوت

سال ۱۰ بعثت

ازدواج پیامبر صلی الله علیه وآله با سوده بنت زمعه در چنین سالی واقع شده است.

این اولین زنی بود که بعد از وفات حضرت خدیجه با پیامبر خدا صلی الله علیه وآله ازدواج کرد. (۱)

ص: ۵۶

۱- ۴۰. منتهی الامال مرحوم شیخ عباس قمی، ص، ۸۰.

سال ۱۱ بعثت

ماه ذی حجه

در ایام حج سال ۱۱ بعثت ملاقات پیامبر اسلام صلی الله علیه وآله وسلم با ۶ نفر از یثربی ها واقع شد، این ملاقات مخفیانه و به دور از چشم قریشیان انجام شده بود. چون آنان خیلی سعی می کردند که کار «محمد» از محدوده مکه خارج نشود و به آقایی آنان لطمه وارد نگردد.

این شش نفر مشغول تبلیغ اسلام شدند و نتیجه آن این شد که سال بعد ۱۲ نفر از یثربی ها به مکه آمده، با پیامبر ملاقات و پیمان بستند. (۱)

ص: ۵۷

سال ۱۲ بعثت

شب شنبه ۱۷ رمضان

سفر آسمانی پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم که البته در روز و ماه دقیق آن اختلاف است واقع شد. برخی آن را در سال دهم بعثت می دانند. (۱)

این سفر از مکه به بیت المقدس و مسجد الاقصی شروع شد و سپس از آنجا به آسمان ها پرواز نمود.

آیه شریفه اول سوره اسرا به این واقعه اشاره دارد:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ «سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَرَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ» (۲)

ص: ۵۸

۱- ۴۲. حیات القلوب علامه مجلسی، ص ۶۹۹؛ فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۳۷۲.

۲- ۴۳. سوره اسراء، آیه ۱.

اولین پیمان عقبه

سال ۱۲ بعثت

ماه ذی حجه

تعدادی از یثربی‌ها که اسلام آورده بودند و در ظاهر برای زیارت بت‌ها و کعبه به مکه آمده بودند، در عقبه با رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم ملاقات و پیمانی را منعقد کردند که این پیمان به عنوان پیمان عقبه اول معروف شد.

تعداد این مسلمانان را ۱۲ نفر ذکر کرده اند.^(۱)

ص: ۵۹

۱-۴۴. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۳۹۳.

سال ۶۲۱۶ هجرت

سال ۱۳ بعثت

۱۳ ذی حجه

۷۳ تن از مسلمانان مدینه که دو تن آنان زن بودند، با هماهنگی مصعب بن عمیر، مبلغ و گوینده نامی اسلام که از جانب پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم به مدینه اعزام شده بود، در سرزمین مقدّس منی با پیامبر بیعت کردند و این یعنی آغاز جهانی گردیدن دین اسلام و بیرون شدن از حصار و نجات از محاصره مشرکان قریش. (۱) سال قبل نیز پیمانی منعقد شده بود ولی در این پیمان چون هم تعداد بیشتری در آن شرکت داشتند و هم علنی تر شد، از اهمیت بیشتری برخوردار شد.

ص: ۶۰

شب اول ربیع الاول

یعنی شبی که پیامبر خدا صلی الله علیه وآله وسلم مأمور شد جهت حفظ جان خود از سوء قصد و توطئه مشرکان قریش شهر مکه را ترک کند، و امام علی علیه السلام در بستر ایشان بخوابد.

آیه «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَؤُوفٌ بِالْعِبَادِ» (۱) در این مورد و در شأن امام علی علیه السلام نازل شد.

پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله سه شب و سه روز در غار ثور مخفی ماند که فقط امام علی علیه السلام و غلام ابوبکر از آن خبر داشتند و سپس به طرف مدینه حرکت کردند.

ص: ۶۱

امام علی علیه السلام به دستور پیامبر صلی الله علیه و آله سه شتر را با راهنمای امینی به نام اریقط در شب چهارم به طرف غار ثور فرستاد و پیامبر و همراهش (ابوبکر) به طرف مدینه حرکت کردند.^(۱) و این حرکت و هجرت، سرآغاز سال هجری قمری گردید.^(۲)

مسافت حدود ۴۰۰ کیلومتری از مکه تا مدینه را پیامبر به سرعت و سختی طی کردند. ناگفته نماند که پیامبر جزء آخرین افراد از مسلمانان بود که مکه را ترک می کرد یعنی قبل از آن، بسیاری از مسلمانان را به آنجا فرستاده بود و این گونه نبود که خودش فرار کرده و یارانش را باقی گذاشته باشد.

ص: ۶۲

۱- ۴۸. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۴۲۰.

۲- ۴۹. فراهایی از تاریخ پیامبر اسلام، ص ۲۰۰.

ورود به دهکده قبا

سال ۱۴ بعثت

سال اول هجری

۱۲ ربیع الاول

روز دوشنبه رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم وارد قبا در دو فرسخی مدینه، مرکز قبیله بنی عمرو بن عوف شدند. و مورد استقبال مسلمانان قرار گرفتند.

پیامبر اعظم صلی الله علیه وآله وسلم بر خلاف اصرار سایر افراد، چند روزی در آنجا توقف کردند تا امام علی علیه السلام نیز به ایشان ملحق شود.

و در پایان هفته پس از آمدن حضرت علی و همراهان، وارد شهر مدینه شدند. (۱)

ص: ۶۳

۱- ۵۰. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۴۳۳.

بنای اولین مسجد

سال اول هجری

۱۲ ربیع الاول

به محض ورود رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم به دهکده قبا که تا آخر هفته نیز طول کشید، بنای مسجد قبا، اولین مسجد و پایگاه عبادی مسلمانان برای برپایی مراسم و اجتماعات در قبا و به دستور پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله طرح ریزی شد، این مسجد در قبیله بنی عمرو بن عوف ساخته شد. (۱)

ص: ۶۴

۱- ۵۱. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۴۳۳.

سال اول هجری

۱۵ ربیع الاول

امام علی علیه السلام سه روز پس از پیامبر اعظم صلی الله علیه وآله وسلم در مکه ماند و سپرده های مردم را که نزد پیامبر امانت گذاشته بودند به آنان بازگرداند. و به همراه فواطم (فاطمه زهرا، فاطمه بنت اسد و فاطمه زبیر) به پیامبر ملحق شد. (۱)

پیامبر از همان ابتدا به درستکاری و امانت معروف بود لذا مردم اشیای قیمتی خود را نزد ایشان به امانت می گذاشتند. با این حال وقتی ندای توحید را سر داد، چون با قدرت و ثروت سران قریش ناسازگاری داشت انواع تهمت ها را نثار وی کردند.

ص: ۶۵

اولین نماز جمعه

سال اول هجری

۱۶ ربیع الاول

اقامه اولین نماز جمعه تاریخ اسلام توسط پیامبر اکرم در قبا، در نزدیکی مدینه انجام گرفت. این نماز در طایفه بنی سالم بن عوف برگزار شد. (۱)

نماز جمعه یکی از اجتماعات مهم عبادی - سیاسی است که در هر هفته و در روز جمعه با حضور همه مردم و با شرایط خاصی انجام می گیرد.

آیه ۹ سوره جمعه به همین موضوع اشاره دارد:

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ».

ص: ۶۶

سال اول هجری

۱۶ ربیع الاول

پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم در روز جمعه و پس از اقامه نماز جمعه، در میان استقبال با شکوه مسلمانانی که از مکه آمده بودند و آنان که در یثرب سه سال بود که مسلمان شده بودند، وارد شهر شد.

مهم ترین مطلب، محل اسکان ایشان بود که هر کسی می خواست این افتخار نصیب وی شود؛ لذا پیامبر فرمودشتر من مأمور است مهار او را رها کردند و در قطعه زمینی که از دو یتیم بود توقف کرد. ولی چون در این فاصله ابو ایوب انصاری وسایل حضرت را زودتر به خانه خود برده بود، حدود هفت ماه در خانه وی ساکن شد تا مسجد و خانه پیامبر خداصلی الله علیه وآله وسلم آماده شد. (۱)

ص: ۶۷

سال اول هجری

۱۸ یا ۲۲ ربیع الاول

پیامبر به محض ورود به مدینه تصمیم گرفت یک مرکز عمومی به نام مسجد برای کارهای عمومی و سیاسی و آموزشی درست کند؛ لذا زمینی که شتر پیامبر در آن زانو زده و توقف کرد و مربوط به دو طفل یتیم بود را رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم به ۱۰ دینار خریداری کرد.

پیامبر اعظم صلی الله علیه وآله وسلم دستور ساخت مسجد را صادر کردند و توسط مهاجران و انصار بنا گردید. که اینک از مهم ترین مساجد مسلمانان است و بعد از مسجد الحرام دومین مسجد مهم اسلام است. (۱)

ص: ۶۸

سال اول هجری

۱۲ ربیع الثانی

پیش از هجرت پیامبر خدا صلی الله علیه وآله وسلم از مکه به مدینه، تمام نمازهای واجب یومیه به صورت دو رکعتی خوانده می شد که مجموع آن ده رکعت بود. تا این که یک ماه بعد از هجرت به فرمان خدا هفت رکعت دیگر به آن ها اضافه شد. (۱) که هم اکنون نیز همان ۱۷ رکعت نماز واجب می باشد؛ اگرچه دو برابر آن هم یعنی ۳۴ رکعت نماز به عنوان نافله، نمازهای مستحب روزانه هستند.

ص: ۶۹

۱- ۵۶. وقایع الایام مرحوم شیخ عباس قمی، ص ۲۳۲.

وقتی آیه «إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ» (۱) نازل شد پیامبر دو به دو بین یاران خود از مهاجر و انصار عقد اخوت بست، و فقط علی مانده بود که با چشمانی اشکبار خدمت پیامبر رسید و عرض کرد: یاران خود را با یکدیگر برادر کردید ولی مرا با کسی برادر نساختید؟

پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله وسلم رو به علی بن ابی طالب کرد و فرمود: تو در دنیا و آخرت برادر من هستی. (۲)

در مورد جانشینی و برادری پیامبر و امام علی علیهما السلام احادیث فراوانی وجود دارد که می توان به کتب حدیثی مراجعه کرد.

ص: ۷۰

۱- ۵۷. سوره حجرات، آیه ۱۰.

۲- ۵۸. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۴۴۷.

سال اول هجری

ماه شوال

پیامبر جهت تظاهرات نظامی و مانورهای جنگی از ماه هشتم سال اول هجری تا رمضان سال دوم گروه های رزمی، گشتی را به اطراف می فرستاد.

نخستین آن ها را به فرماندهی حمزه به همراهی سی نفر از مهاجران تا کرانه های دریای احمر که مسیر کاروان قریش بود فرستاد. (۱)

آن ها با کاروان سیصد نفری ابو جهل رو به رو شدند، ولی جنگی در نگرفت.

ص: ۷۱

سال اول هجری

ماه شوال

خطر حمله قریش به مدینه قوت گرفت. پیامبر گروهی شصت یا هشتاد نفره از مهاجران را فرستاد. آن‌ها تا آبگاهی پایین تر از شنیه المره تاختند، با گروه انبوهی از قریش رو به رو شدند، در این واقعه جنگی رخ نداد. فقط سعد بن ابی وقاص، تیری از کمان رها کرد که آن تیر نخستین تیری بود که در تاریخ اسلام از کمان رها شد. (۱)

ص: ۷۲

سال اول هجری

ذی القعدة

وی با هشت نفر از همراهان به دستور پیامبر اعظم صلی الله علیه وآله وسلم برای تحقیق از وضع قریش به خارج مدینه فرستاد شد.

آنان تا سرزمین خزّار پیش رفت تا از حمله دشمن جلوگیری کند. البته این گروه بدون درگیری بازگشتند. (۱)

ص: ۷۳

۱- ۶۱. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۴۶۰.

پنج شنبه بیست یکم ماه محرم مطابق قول مشهور، شب عروسی امام علی و حضرت زهرا علیهما السلام می باشد.

حضرت زهرا علیها السلام ۹ ساله و امام علی علیه السلام ۲۳ ساله بودند. (۱)

ص: ۷۴

پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم در طول مدت بعد از هجرت در حدود بیست و هشت جنگ شخصاً شرکت داشت. و حدود چهل و هفت سریه نیز برای مقابله با دشمن فرستاد. اسامی غزوات چنین است:

(۱) بواط (۲) عشیره (۳) سفوان (۴) بدر کبری (۵) بنی سلیم (۶) بنی قینقاع (۷) سویق (۸) قرقره الکدر (۹) غطفان یا ذی امر (۱۰) بحران الحجاز (۱۱) احد (۱۲) حمراء الاسد (۱۳) بنی نضیر (۱۴) ذات الرقاع (۱۵) بدر دوم «بدر الموعد» (۱۶) دومه الجندل (۱۷) بنی مصطلق یا مرسیع (۱۸) خندق (۱۹) بنی قریظه (۲۰) بنی لحيان (۲۱) حدیبیه (۲۲) ذی قرد (۲۳) خیبر (۲۴) وادی القری (۲۵) عمره قضا (۲۶) فتح مکه (۲۷) حنین و طائف (۲۸) تبوک. (۱)

ص: ۷۵

پیامبر خداصلی الله علیه وآله وسلم به همراه ۶۰ نفر از مهاجران به قصد تعقیب کاروان قریش و بستن پیمان با قبیله بنی ضمیره تا محلی به نام ابواء آمد ولی با کاروان قریش رو به رو نشد و فقط با آن قبیله پیمان بست.

رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم حدود ۱۵ شب از مدینه دور بود لذا برای خود جانشینی را انتخاب کرد که جانشین ایشان در مدینه، سعد بن عباد بود. (۱)

غزوه بواط

سال ۲ هجری

ماه ربیع الاول

عده سپاهیان اسلام دویست نفر بود و مقصد آنان کاروانی صد نفره از قریش بود که مدینه در خطر تجاوز آنان قرار داشت.

پیامبر خداصلی الله علیه وآله وسلم سائب بن عثمان یا سعد بن معاذ را جانشین خود در مدینه کرد و تا نقطه بواط واقع در ناحیه رضوی پیش رفتند ولی چون با دشمن برخورد نکردند به مدینه بازگشتند. (۱)

ص: ۷۷

۱- ۶۵. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۴۶۱.

غزوه سفوان

سال ۲ هجری

ماه ربیع الاول

کرزبن جابر فهری رمه ها و گله های مردم مدینه را غارت می کردند.

پیامبر اعظم صلی الله علیه وآله وسلم در تعقیب وی تا وادی سفوان از نواحی بدر شتافت ولی بر وی دست نیافت و به مدینه برگشت. به این غزوه بدر الاولی هم می گویند.

جانشین رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم در مدینه زید بن حارثه بود. (۱)

ص: ۷۸

۱- ۶۶. سیره معصومان ترجمه حجتی کرمانی ص ۱۱۰.

گزارشی به مدینه رسید که ابوسفیان با کاروان تجارتی مهمی که بسیاری از قریشیان در آن شریک هستند، از مکه به شام می رود.

پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم به تلافی کار قریش که اموال مسلمانان را در مکه غارت و مصادره کرده بودند، برای تعقیب این کاروان و گرفتن اموال آنان تا ذات العشیره رفت و تا اوائل ماه جمادی الآخر ماند، اما به کاروان دست نیافت ولی با قبیلہ بنی مدلج پیمان بست. (۱)

ص: ۷۹

پیامبر ابو سلمه بن عبدالاسد را جانشین خود در مدینه کرد و با حدود ۱۵۰ تا ۲۰۰ نفر به طرف کاروانی که عازم شام بود حرکت کردند. این همان کاروانی است که در راه بازگشت آن، جنگ بدر رخ داد.

خطاب «ابوتراب» از جانب پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم برای امام علی علیه السلام نیز در همین جا بود. و سبب آن این بود که امام علی و عمار در گوشه ای خوابیده بودند که گرد و خاک، سر و صورت آنان را فرا گرفته بود. رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم رو به علی بن ابی طالب فرمود: مالک یا اباتراب؟

و از این زمان به بعد ایشان به ابوتراب معروف شد. (۱)

ص: ۸۰

در چنین روزی یعنی هفده ماه پس از هجرت، پیامبر صلی الله علیه و آله در مسجد بنی سالم مشغول نماز بودند که جبرئیل ایشان را از بیت المقدس به طرف کعبه برگردانید. لذا این مسجد را ذوقبلتین نامیده اند.

تغییر قبله هم به اعتراضات یهود پایان داد که می گفتند این چه پیامبری است که به طرف قبله ما نماز می خواند. و هم جنبه امتحانی داشت برای مسلمانان. (۱)

آیه ۱۴۳ سوره بقره نیز در همین زمینه نازل شد.

ص: ۸۱

۱- ۶۹. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۴۶۸.

سال ۲ هجری

آخر ماه رجب

هنگام بازگشت از بدر اولی پیامبر، عبدالله جحش را همراه هشتاد نفر رهسپار محلی به نام نخله نمود و فرمود در کمین قریش باشند و اخبار آنان را جمع آوری کنند.

هنگامی که آنان با دشمن برخورد کردند ماه حرام بود، لکن اگر منتظر می شدند که ماه حرام تمام شود کاروان دشمن وارد حرم می شد که آنجا هم جنگ حرام بود. لذا جنگ در ماه حرام را بر جنگ در حرم ترجیح دادند. وقتی به مدینه برگشتند مورد اعتراض مسلمانان قرار گرفتند که آیه ۲۱۷ سوره بقره نازل شد که جنگ در ماه حرام، گناه است ولی گناه بزرگ تر، اخراج مسلمانان از مسجد الحرام است. (۱)

ص: ۸۲

در این روز وجوب روزه ماه رمضان اعلان شد و آیه «كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ»؛ (۱)
«ای افرادی که ایمان آورده اید! روزه بر شما نوشته شده، همان گونه که بر کسانی که قبل از شما بودند نوشته شد؛ تا
پرهیزکار شوید.» نازل شد. (۲)

۱- ۷۱. سوره بقره، آیه ۱۸۳.

۲- ۷۲. وقایع الایام مرحوم شیخ عباس قمی، ص ۳۲۵.

حرکت پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم از مدینه به سوی منطقه بدر آغاز شد که بر اساس دستور پیامبر صلی الله علیه وآله فرمانده لشکر اسلام علی بن ابی طالب بود.

تعداد سپاه اسلام ۳۱۳ نفر (۸۲ مهاجر، ۱۷۰ خزرجی، ۶۱ اوسی)، که هدف آنان تعقیب کاروان تجارتی قریش بود که گزارش رسیده بود از سفر شام بر می گردد و تمام اهل مکه نیز در آن شریک هستند.

لکن کاروان ابوسفیان متوجه این حرکت شده، و با تغییر مسیر خود را به مکه رساند. از آن طرف نیز وقتی قریش اموال خود را در خطر دیده بودند برای نجات کاروان حرکت کردند.^(۱)

نیمه رمضان روز تولد امام حسن مجتبی علیه السلام می باشد. (۱)

هفت روز بعد جبرئیل برای عرض تبریک خدمت پیامبر نازل شد و گفت برای او نام و کنیه انتخاب کند، سرش را بتراشند و برایش عقیقه کنند. رسول خداصلی الله علیه وآله در گوش راست امام حسن علیه السلام اذان و در گوش چپش اقامه گفت. (۲)

از آنجا که فرزندان پسر پیامبر خداصلی الله علیه وآله وسلم از دنیا رفته بودند، این تولد برای رسول خدا و اهل بیت علیهم السلام بسیار مسرت بخش بود.

ص: ۸۵

۱- ۷۴. البته طبق نقلی ازدواج امام علی و تولد امام حسن بعد از بدر و در سال سوم هجری بوده است. فرازهایی از تاریخ پیامبر اسلام، ص ۲۵۱.

۲- ۷۵. منتهی الامال مرحوم شیخ عباس قمی.

آغاز جنگ بدر

سال ۲ هجری

۱۷ ماه رمضان

در بامداد چنین روزی لشکر قریش به دشت بدر سرازیر شدند و جنگ بدر که اولین و یکی از نبردهای بزرگ صدر اسلام است، در چنین روزی واقع شد.

لشکر اسلام ۳۱۳ نفر و تجهیزات آنان ۷۰ شتر و ۳ اسب بود.

ولی سپاه باطل سه برابر آنان بودند؛ یعنی حدود ۹۰۰ تا ۱۰۰۰ نفر بودند.

شهادت اسلام ۱۴ نفر و کشته شدگان مشرکان ۷۰ نفر که بسیاری از آنان از سران شرک بودند، به قدرت و شجاعت امام علی علیه السلام از پای درآمدند و اسیران آنان نیز ۷۰ نفر بود. (۱)

ص: ۸۶

۱- ۷۶. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ابدیت، ۴۸۸.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم عبد الله بن رواحه و زید بن حارثه را مأمور کرد تا خبر پیروزی مسلمانان و کشته شدن سران کفر را به مدینه برسانند. ولی آنان وقتی به مدینه وارد شدند که مردم از دفن دختر پیامبر، همسر عثمان بر می گشتند. در این حال سرور پیروزی با غم و اندوه مرگ دختر پیامبر به هم آمیخت.

خبر شکست مشرکان قریش، ترس و وحشت عجیبی در دل منافقان و یهودیان و مشرکان مدینه انداخت لذا سعی کردند آن را تکذیب کنند، لکن با ورود لشکر پیروز اسلام، همه چیز مسلم شد. (۱)

و آن آبی بود از بنی سلیم در سه منزلی مدینه، و علت این غزوه خبری بود که به پیامبر رسید مبنی بر این که جماعتی از بنی سلیم و بنی غطفان در آن محل جمع شده اند تا به مدینه و پیامبر حمله کنند. پیامبر صلی الله علیه و آله پرچمی را به امام علی علیه السلام داد و با دویست نفر حرکت کردند لکن دشمن فرار کرده بود و جنگی رخ نداد. (۱)

یهود بنی قینقاع که خیلی هم شجاع بودند با پیامبر پیمان سازش و عدم تعرض داشتند امّا پس از واقعه بدر، از پیشرفت روزافزون نیروی حکومت جوان بیمناک شدند و موجودیت خود را در لب پرتگاه نیستی می دیدند، از راه نافرمانی و حسد درآمدند و پیمان خود را نقض کردند.

پیامبر که از آنان پاسخ درشتی شنیده بود آنان را محاصره کرد (نیمه شوال یا اوّل ذوالقعدة) اگرچه تسلیم شدند ولی پیامبر دستور داد آن ها را از مدینه اخراج کنند، لذا به اذرعات شام رفتند. (۱)

سال ۲ هجری

۵ ماه ذی حجه

عرب جاهلیت نذرهای عجیبی می کردند؛ مثلاً ابوسفیان نذر کرده بود تا انتقام کشته شدگان بدر را نگیرد با زن خود همبستر نشود، لذا برای این کار دست به حمله زد و با مردانی به سوی مدینه تاخت و در ناحیه ای به نام عریض نخلستان و چند خانه را آتش زدند. مردی از انصار هم کشتند.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم به همراه تعدادی از نیروهای اسلام به تعقیب ابوسفیان پرداخت؛ اما به آن ها نرسید و پس از ۵ روز توقف به مدینه برگشتند. (۱)

ص: ۹۰

گزارشی به مدینه رسید که گروهی از قبایل ثعلبه و طایفه غطفان در محلی به نام ذوامر تجمع کرده اند و قصد تسخیر مدینه را دارند، پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله وسلم با ۴۵۰ نفر از مسلمانان برای مقابله با دشمن به سوی آنان حرکت کردند. آیه ۱۱ سوره مائده درباره همین غزوه نازل شد. (۱) «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هُمْ قَوْمٌ أَنْ يَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ...»؛ ای کسانی که ایمان آورده اید! نعمتی را که خدا به شما بخشید، به یاد آورید؛ آن زمان که جمعی (از دشمنان)، قصد داشتند دست به سوی شما دراز کنند (و شما را از میان بردارند)، اما خدا دست آن ها را از شما باز داشت!...

ص: ۹۱

سال ۳ هجری

۱۴ ربیع الاول

کعب بن اشرف یهودی با سرودن اشعار بی ادبانه علیه پیامبر و مسلمانان، مشرکان را بر ضد مسلمانان می شوراند. آن گاه جنگ بدر پیش آمد به حقارت و خواری افتاد. به مکه رفت و بر کشته گان آنان گریست و سپس به مدینه آمد.

وی از طرف رسول خداصلی الله علیه وآله مفسد فی الارض شناخته شد و به دست محمد بن مسلمه و همکاری چند نفر دیگر به قتل رسید. (۱)

ص: ۹۲

زید بن حارثه از نزدیکان و خاصان پیامبر بود که مأموریت های ویژه ای به وی محول می شد. این نخستین سریه ای بود که زید بن حارثه فرماندهی آن را به عهده داشت و بعد از آن سریه های متعددی داشت و سرانجام در یکی از سریه ها یعنی جنگ موته یکی از سه فرمانده ای بود که شهید شد. (۱)

قریش پس از شکست سخت غزوه بدر، به فکر انتقام کشته شدگان خود بودند لذا به جمع آوری نیرو و هزینه جنگی پرداختند.

عباس عموی پیامبر که اسلام خود را ظاهر نکرده بود و هنوز در مکه به سر می برد پیامبر خداصلی الله علیه وآله وسلم را از نقشه قریش آگاه کرد.

رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم شب پنجشنبه، چهارم شوال برای کسب خبر بیشتر، انس و مونس - فرزندان فضاله - را به بیرون مدینه فرستاد تا او را از اخبار قریش آگاه سازند. و آنان خبر آوردند که قریش به نزدیکی مدینه رسیده اند و اردو زده، مرکب های خود را برای چرا در کشتزارهای مدینه رها کرده اند. (۱)

حباب بن منذر خبر آورد که نیروهای قریش عصر روز پنجشنبه در دامنه کوه احد پیاده شدند.

پیامبر همان روز و شب جمعه را در مدینه ماند و روز جمعه برای چگونگی دفاع از شهر و زمان و مکان درگیری تشکیل شورای نظامی داد و از آنان نظر خواهی کرد. (۱)

ص: ۹۵

در شورای نظامی اقلیتی گفتند در شهر بمانیم و دفاع کنیم. این نظر پیران و سال خوردگان از مهاجر و انصار بود؛ اما نظریه اکثریت؛ خصوصاً جوانان و آنان که در جنگ بدر شرکت نداشتند و ذوق و شوق مجاهدت داشتند این بود که به بیرون از شهر رفته با دشمن مقابله کنیم و این نظریه پذیرفته شد.

لذا پیامبر نماز جمعه را خواندند و با لشکری بالغ بر ۱۰۰۰ نفر حرکت کردند، البته منافقان و یهودیان که حدود ۳۰۰ نفر می شدند به سرکردگی عبدالله بن اُبی از نیمه راه؛ یعنی از منطقه شوط برگشتند. (۱)

۳۲ ماه بعد از هجرت، در بامداد روز هفتم و در دامنه کوه احد دو لشکر اسلام و کفر مقابل یکدیگر قرار گرفتند.

در این غزوه علیرغم پیروزی اولیه مسلمانان، به جهت سرپیچی از دستورات پیامبر اسلام صلی الله علیه وآله وسلم لشکر مسلمانان شکست خوردند و حمزه عموی رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم به همراه ۷۰ نفر دیگر شهید شدند، پیشانی و دندان پیامبر نیز شکسته شد که با رشادت و شجاعت چند نفر از اصحاب؛ خصوصاً امام علی صلی الله علیه وآله وسلم نجات یافتند.

تعداد نیروهای اسلام ۷۰۰ نفر.

تعداد نفرات دشمن ۳۰۰۰ نفر. (۱)

ص: ۹۷

هشتم شوال که جنگ احد پایان یافت، رسول خدا به مدینه بازگشت. شب هنگام بعد از اذان بلال، به پیامبر خبر رسید که ابوسفیان و مشرکان قصد دارند به مدینه حمله کنند، پیامبر با مشورت مسلمانان تصمیم گرفت دشمن را تعقیب کند، لذا اعلام فرمود فقط همان افرادی که در جنگ احد شرکت داشتند تجمع کنند. پیامبر با یاران خود سر شب را در حمراء الاسد ماند و دستور داد در تمام نقاط بیابان و ارتفاعات آتش روشن کنند تا دشمن تصور کند که جمعیت آنان زیادتر است. لذا ترسیدند و گفتند به همان پیروزی احد اکتفا می کنیم و برگشتند.

جنگ احد با غزوه حمراء الاسد در ۱۴ شوال پایان یافت. (۱)

سال ۳ هجری

۱۵ ماه شوال

روزی پیامبر در کنار امام علی علیه السلام خوابیده بود و سر مبارک خود را روی پای حضرت علی گذاشته بود. امام که هنوز نماز عصر خود را نخوانده بود، راضی هم نبود که پیامبر را از خواب بیدار کند، وقتی پیامبر بیدار شد، نماز دیر شده بود. لذا پیامبر دعا کرد تا خورشید به عقب برگردد و امام نماز عصرش را بخواند.

این واقعه در محل مسجد فضیح روی داد که به ردّالشمس مشهور گردید.

ص: ۹۹

غزوه بحران

سال ۳ هجری

۶ ماه ذی حجه

رسول خدا خبر یافت که گروه بسیاری از بنی سلیم در ناحیه بحران جمع شده اند. ایشان عبدالله بن امّ مکتوم را در مدینه جانشین خود کرد و با ۳۰۰ نفر رهسپار بحران شد اما برخوردی روی نداد و دشمن متفرق شد.

پیامبر پس از ۱۰ روز به مدینه بازگشت. (۱)

ص: ۱۰۰

۱- ۸۹. سیره معصومان ترجمه حجتی کرمانی، ص ۱۳۰.

سال ۴ هجری

اول ماه محرم الحرام

خبر رسیده بود که طایفه بنی غطفان و بنی محارب و انمار و ثعلبه به قصد حمله به مدینه نیروهای خود را تجهیز کرده اند. پیامبر با لشکر اسلام به سرزمین نجد رفتند. اما آنان که از سوابق درخشان و پیروزی ارتش اسلام اطلاع داشتند بدون کوچکترین مقاومتی عقب نشینی کردند.^(۱)

ص: ۱۰۱

۱- ۹۰. وقایع الایام مرحوم شیخ عباس قمی، ص ۱۳۸.

سال ۴ هجری

۵ ماه محرم

فرستادن عبدالله بن انیس، جهت مقابله با سفیان بن خالد هذلی لحيانی که در ناحیه عرفه اردو زده و برای جنگ با پیامبر یارگیری می کردند، در چنین ایامی انجام گرفت.

ص: ۱۰۲

پس از پایان جنگ احد، آثار سیاسی و اجتماعی شکست مسلمانان کاملاً آشکار بود. لذا پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم برای دفع خطرات احتمالی هم گروه های نظامی و هم گروه های تبلیغی به اطراف ارسال کرد. لکن برخی قبایل وحشی و پست، با گروه های تبلیغی از در حيله و مکر وارد شدند. در یکی از این فجایع، مبلغان اسلام که آمادگی جنگی نداشتند و فقط برای تبلیغ و ترویج اسلام رفته بودند، در سرزمین رجیع توسط قبایل عضل و قاره و به کمک قبیله هذیل مورد تجاوز قرار گرفتند و به شهادت رسیدند. پس از آن نیز فاجعه بئر معونه واقع شد. (۱)

ص: ۱۰۳

پس از غزوه احد، گروهی از قبیله عضل و دیش به مدینه آمدند و اظهار اسلام کردند و گفتند: افرادی را برای ما بفرست تا اسلام را آموزش دهند. رسول خدا ۶ یا ۱۰ نفر از اصحاب را به سرپرستی مرثد بن ابی مرثد به سوی آنان فرستاد.

وقتی به رجیع رسیدند، گروهی از قبیله هزیل بیرون آمدند و مبلغان مسلمان را که آمادگی جنگی نداشتند را به شهادت رساندند. (۱)

ص: ۱۰۴

کشتار ۴۰ نفر از رجال علمی اسلام که حافظ قرآن و معلم احکام بودند و برای تبلیغ و ترویج اسلام رفته بودند در سرزمین نجد به وقوع پیوست؛ یعنی قبل از آن که خبر شهادت مبلغان رجیع برسد ابو براء عامری وارد مدینه شد، گفت افرادی را بفرستید تا به منطقه ما بیایند و تبلیغ اسلام کنند، اما عامر بن طفیل به کمک عشایر و قبایل اطراف، این فاجعه را به وجود آوردند. (۱)

ص: ۱۰۵

پیامبر با کمتر از ده نفر از اصحاب خویش برای کمک خواستن از بنی نضیر به سوی ایشان رهسپار شدند. آنان هم قول مساعدت دادند، لکن مخفیانه توطئه سوء قصد به پیامبر را نقشه کشیدند.

رسول خدا به وسیله وحی از توطئه آنان با خبر شد و به بهانه قضای حاجت، به طرف مدینه آمد.

پیامبر، محمد بن سلمه را نزد ایشان فرستاد و فرمود از شهر من بیرون بروید، آن ها هم قبول کردند و رفتند. (۱)

سوره حشر در این مورد نازل شده است.

ص: ۱۰۶

غزوه ذات الرقاع

سال ۴ هجری

۲۷ جمادی الاول

این غزوه برای خاموش کردن جرقه ای بود که در شرف اشتعال بود. و هدف خفه کردن جنب و جوش هایی بود که دو تیره بنی محارب و بنی ثعلبه از غطفان بر ضد اسلام در حال انجام آن بودند.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم با ستون مخصوصی، آهنگک نجد کرد و در نزدیکی سرزمین دشمن فرود آمد.

این غزوه البته درگیری نداشت لکن با غنایمی برگشتند و دشمن عقب نشینی کرد. (۱)

ص: ۱۰۷

۱- ۹۵. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۵۹۵.

سال ۴ هجری

۲۷ جمادی الاول

او پسرعمو و برادر رضاعی پیامبر صلی الله علیه وآله بود. چون هر دو مدتی را از ثویبه، کنیز ابولهب شیر نوشیدند، وی در جنگ احد به دست یکی از مشرکان زخمی شد.

در سریه دیگری هم که به نام وی معروف شده فرماندهی سریه را به عهده داشت که در همان سریه شهید شد. (۱)

ص: ۱۰۸

۱- ۹۶. سر رسید پیامبر اعظم.

ميلاد امام حسين عليه السلام

تولد امام حسين دومين نواده پيامبر و فرزند امام علي و حضرت زهرا عليهم السلام در چنين روزی واقع شده است.

فوت مادر امام علي عليه السلام

سال ۴ هجری

سوم شعبان

وفات فاطمه بنت اسد، مادر امام علي عليه السلام نیز در سال چهارم هجری بوده است. پيامبر نهايت احترام را نسبت به وی ادا نمود؛ چرا که از هشت سالگی تحت حمايت ابوطالب بود؛ لذا به امام علي عليه السلام فرمود: او اگر مادر تو بود مادر من هم بود.

هنگام دفن فاطمه نیز نماز بی نظیری را بر پیکر ایشان خواند. [\(۱\)](#)

ص: ۱۰۹

۱- ۹۷. فروغ ابدیت، آیت الله سبحانی، ص ۵۹۸.

بعد از جنگ احد ابوسفیان گفته بود سال بعد همین موقع به هم خواهیم رسید و انتقام بیشتری خواهیم گرفت.

لذا مسلمانان که هزار و پانصد نفر بودند و ده اسب داشتند در حالی که پرچم به دست علی بن ابی طالب بود، به محل موعود رفتند.

پیامبر هشت شب در بدر به انتظار ابوسفیان ماند. آن ها با دو هزار نفر از مکه بیرون آمدند تا به عسفان رسیدند. ابوسفیان گفت: امسال با این قحطی و خشکسالی روا نیست به جنگ برویم لذا از همان جا برگشتند. و درگیری روی نداد. (۱)

ص: ۱۱۰

گزارشی به مدینه رسید که گروهی در دومه الجندل گرد آمده اند و به قتل و غارت مشغول شده اند.

پیامبر برای دفع دشمنانی که در آنجا تجمع کرده و به مسافران و رهگذران ستم می کردند با هزار سرباز حرکت کرد.

دشمنان که از حرکت نیروهای لشکر اسلام خبردار شدند، اجتماع خود را به هم زدند و پیامبر ۲۰ ربیع الآخر به طرف مدینه

برگشتند. (۱)

ص: ۱۱۱

هیئت بنی سعد بن بکر خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله رسیدند و از چگونگی بعثت و این که چه کسی او را مبعوث کرده سؤال کردند.

پیامبر صلی الله علیه و آله به همه سؤالات آنان پاسخ فرمود و ایشان نیز مسلمان شدند. [\(۱\)](#)

سال ۵ هجری

۳ ماه شعبان

حارث بن ابی ظرار رئیس قبیله توانسته بود مردم را برای جنگ با پیامبر جمع کند و با گروه های دیگری از اعراب نیز ائتلاف نماید.

پیامبر نیز مسلمانان را فرا خواند و دو شب از شعبان گذشته حرکت کردند. در این جنگ بسیاری از منافقان نیز به طمع غنیمت شرکت کرده بودند؛ که البته پیروزی و غنایم شایان توجهی هم نصیب مسلمانان شد.

در این جنگ فقط یک نفر از مسلمانان، آن هم به اشتباه کشته شد. پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله وسلم در آغاز ماه رمضان به مدینه برگشت. (۱)

ص: ۱۱۳

غزوه خندق (احزاب)

سال ۵ هجری

۱۷ ماه شوال

قبایل و طوایف قریش با تحریک یهودیان با سپاهی حدود ۱۰ تا ۲۴ هزار نفر به مدینه هجوم آوردند و مدت یک ماه آن را محاصره کردند. مسلمانان به فرماندهی پیامبر و پیشنهاد سلمان، دور مدینه را خندق کردند و با سپاه ۳۰۰۰ نفری دفاع و مقاومت سختی کردند.^(۱)

ص: ۱۱۴

۱-۱۰۲. فرازهایی از تاریخ پیامبر اسلام، ص ۳۴۵.

در چنین روزی غائله احزاب با شکست مشرکان و کافران پایان یافت. (۱)

یهود و قریش که برای نابودی مسلمانان و مدینه آمده بودند پایان یافت و هیچ نتیجه ای به دست نیاوردند و پس از کشته شدن عمرو بن عبدود پهلوان نامی عرب توسط امام علی علیه السلام شبانه با ترس و اضطراب منطقه را ترک کردند. (۲)

ص: ۱۱۵

۱-۱۰۳. فراهایی از تاریخ پیامبر اسلام، ص ۳۴۵.

۲-۱۰۴. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۶۳۳.

هنگامی که مسلمانان از اطراف خندق به مدینه بازگشتند و اسلحه خود را زمین نهادند، هنگام ظهر جبرئیل نازل شد و رسول خدا را گفت، خدا می فرماید: بر سر بنی قریظه که پیمان شکنی کردند، رهسپار شوی.

آنان در جریان جنگ احزاب با مشرکان قریش همکاری کرده بودند. پیامبر ۲۵ روز آنان را در محاصره گرفت. پس از آن به جهت ترس و با مشورت ابولبابه تسلیم شدند. و غائله بنی قریظه در ۱۹ ذی حجه پایان یافت. (۱)

ص: ۱۱۶

صد مرد از قبیله اشجع به ریاست مسعود بن رخیله که در جنگ خندق فرمانده بود به مدینه آمدند و در کوه «سَلح» منزل کردند.

پیامبر نزد آنان رفت. گفتند ما خواهان صلح هستیم رسول خدا نیز با آن ها صلح کرد.

اعضای این هیئت را از صد نفر تا هفتصد نفر گفته اند. [\(۱\)](#)

سال ۵ هجری

۱ - ازدواج پیامبر با زینب بنت جحش؛ وی همسر زید بن حارثه پسر خوانده پیامبر بود که از وی جدا شده بود و ایشان برای کوبیدن خرافات دوران جاهلیت، این ازدواج را انجام دادند.

۲ - فوت سعد بن معاذ از شخصیت های بزرگ اسلام؛(۱)

۳ - پیش آمدن جریان افک.

ص: ۱۱۸

۱-۱۰۷. سیره معصومان ترجمه حجتی کرمانی.

سریه قرطاء

سال ۶ هجری

۱۰ ماه محرم

قرطاء نام گروهی از قبیله بنی بکر بن کلاب بود که با مسلمانان دشمنی داشتند.

پیامبر برای تنبیه آنان محمد بن سلمه را با ۳۰ رزمنده مأمور کرد. این سریه به نفع مسلمانان خاتمه یافت.

ص: ۱۱۹

سال ۶ هجری

ربیع الاول

شیخ طبرسی فرموده است: پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم عکاشه بن محصن را با ۴۰ نفر به غمره فرستاد. اگرچه با شتاب به آنجا رفتند ولی دشمن مطلع شد و فرار کرد البته غنایمی از جمله ۲۰۰ شتر به دست آوردند. (۱)

ص: ۱۲۰

غزوه غابه

سال ۶ هجری

۴ ربیع الآخر

این غزوه در مکانی به نام غابه بین مشرکان و مسلمانان اتفاق افتاد. عیینه بن حصن، از مشرکان و معاندان سرسخت پیامبر به همراه ۴۰ نفر دیگر به شتران پیامبر هجوم آورده و با کشتن یکی از فرزندان ابوذر و فراری دادن ساکنان غابه، شتران را غارت کرده بودند.

رسول خدا در این غزوه به همراه تعدادی از اصحاب خود با آنان به نبرد پرداخت. (۱)

ص: ۱۲۱

۱- ۱۰۹. سررسید روز شمار پیامبر اعظم.

سال ۶ هجری

ربیع الآخر

پیامبر خداصلی الله علیه وآله محمد بن مسلمه را با ده نفر جهت رویارویی با بنی ثعلبه و بنی عوال به طرف ذی القصه گسیل داشت.

آنان بر دشمن یورش بردند. تعداد دشمنان ۱۰۰ نفر بودند لذا بر مسلمانان غالب شدند، و همگی آنان شهید شدند، فقط محمد را که بین کشته ها بی حرکت افتاده بود، مردی از مسلمانان که از آنجا عبور می کرد به مدینه منتقل کرد. (۱)

ص: ۱۲۲

سال ۶ هجری

ربیع الآخر

بلاد بنی ثعلبه و انمار، به قحطی گرفتار شده بودند، لذا تصمیم گرفتند، گوسفندان مدینه را در هیفا غارت کنند.

پیامبر صلی الله علیه و آله پس از نماز مغرب، ابو عبیده جراح را با ۴۰ نفر به طرف آنان در منطقه هیفا فرستاد.

در تاریکی صبح به ذی القصبه رسیدند. اما دشمن فرار کرده و در پناه کوه ها مخفی شدند. (۱)

ص: ۱۲۳

۱- ۱۱۱. سر رسید روز شمار پیامبر اعظم.

برای ادب کردن قبیله بنی لحيان که مبلغان اسلامی را کشته بودند، پیامبر صلی الله علیه و آله ابن ام مکتوم را جانشین خود در مدینه ساخت و حرکت کرد. کسی هم از مقصد آگاه نکرد.

اگر چه آن ها بالاخره آگاه شدند و فرار کردند لکن این عملیات تأثیر نظامی و معنوی خود را به جا گذاشت و دل آن ها را پراز ترس کرد. (۱)

ص: ۱۲۴

۱-۱۱۲. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۶۴۸.

غزوه ذات الرقاع

سال ۶ هجری

۱۵ جماد الاولی

خبر به مدینه رسیده بود که جماعتی از غطفان، بنی محارب، انمار و ثعلبه قصد حمله به مدینه را دارند.

پیامبر صلی الله علیه و آله ابوذر را جانشین خود در مدینه کرد و با ۴۰۰ یا ۷۰۰ نفر حرکت نمود.

لکن آنان از ترس و وحشت فرار کردند حتی برخی از زنان خود را هم جا گذاشتند. (۱)

ص: ۱۲۵

۱- ۱۱۳. سیره معصومان ترجمه حجتی کرمانی.

چند روزی از بازگشت رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم به مدینه نگذشته بود که عیینه بن حصن فزازی، با سوارانی از غطفان بر شتران ماده شیرده رسول خداصلی الله علیه وآله در غابه غارت بردند و مردی از بنی غفار را کشته و زن او را با خود بردند. نخستین کسی که از اصحاب خبر یافت سلمه بن عمرو بن اکوع اسلمی بود که با تیر و کمان خویش رهسپار غابه شد. (۱)

ص: ۱۲۶

۱-۱۱۴. فروغ ابدیت، آیت الله سبحانی، ص ۶۳۹.

سریه زید بن حارثه به بنی ثعلبه

سال ۶ هجری

جمادی الآخر

پیامبر زید را به فرماندهی ۱۵ مرد به سوی بنی ثعلبه فرستاد.

شتران و گوسفندانی را غنیمت گرفتند ولی چون اعراب فرار کرده بودند، بدون جنگ و پس از چهار شب به مدینه بازگشتند. (۱)

ص: ۱۲۷

۱-۱۱۵. سر رسید روز شمار پیامبر اعظم.

سال ۶ هجری

جمادی الآخر

رحیه بن خلیفه کلبی که از نزد قیصر روم بر می گشت در سرزمین جزام در محلی به نام شنار به وی حمله کردند و کالاهای وی را غارت کردند، به پیامبر گزارش داد و ایشان زید را با ۵۰۰ نفر برای تنبیه غارتگران فرستاد. (۱)

ص: ۱۲۸

۱-۱۱۶. سررسید روزشمار پیامبر اعظم.

بنی مصطلق گروهی از قبیله خزاعه بودند که با قریش هم جوار و در حال توطئه علیه اسلام و پیامبر بودند.

لذا پیامبر خداصلی الله علیه وآله وسلم «بریده» را برای تحقیق بیشتر فرستاد، وقتی خبر تأیید شد، با یاران خود عازم قبیله شد، که پس از جنگ و ۱۰ نفر کشته از دشمن، آنان متفرق شده و فرار کردند و اموال زیادی نصیب ارتش اسلام شد. (۱)

ص: ۱۲۹

۱-۱۱۷. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۶۵۱.

سال ۶ هجری

ماه شعبان

رسول خدا خبر یافت که بنی سعد بن بکر قصد دارند تا به یاری یهودیان خیبر رفته، برای مسلمانان ایجاد مزاحمت کنند، ایشان علی بن ابی طالب را با صد مرد جنگجو روانه ساخت.

امام علی شب راه می رفت و روز پنهان می شد تا به همج - آبگاهی بین خیبر و فدک - رسید. جای دشمن را پیدا کرده و حمله بردند، دشمن با گذاشتن غنایم زیادی، بدون آن که جنگی روی دهد فرار کردند. (۱)

ص: ۱۳۰

سال ۶ هجری

ماه رمضان

ابن اسحاق می نویسد: سلام بن ربیع که بازرگانی از اهل حجاز بود، در فراهم ساختن لشکر بر ضد رسول خدا صلی الله علیه و آله تلاش فراوانی کرده بود، لذا پس از پایان یافتن غزوه خندق و بنی قریظه، قبیله خزرج از رسول خدا اجازه خواستند که وی را به سزای عملش برسانند. پیامبر هم عبدالله بن عتيق را به فرماندهی آنان گماشت و فرمود: زن یا کودکی را نکشید.

آنان وارد خیبر شدند و سلام را مجازات نمودند. (۱)

ص: ۱۳۱

پس از کشته شدن سلّام بن ربیع، یهودیان خیبر اسیر بن زارم را فرمانده خود کردند. او در میان قبایل غطفان و ... به راه افتاد و مردم را برای جنگ با مسلمانان ترغیب نمود. پیامبر عبدالله را با سه نفر دیگر برای تحقیق فرستاد. عبدالله رفت و گزارش تحقیق خود را خدمت پیامبر آورد. (۱)

ص: ۱۳۲

۱- ۱۲۰. سررسید روزشمار پیامبر اعظم.

سال ۶ هجری

ماه شوال

پس از آن که عبدالله از خیبر بازگشت و گزارش خود را آورد، پیامبر ۳۰ نفر داوطلب را به فرماندهی عبدالله به طرف خیبر فرستاد تا به اسیر بن زارم نوید دهند که اگر مسلمان شود، ریاست خیبر را به وی محول می کنند. (۱)

ص: ۱۳۳

۱- ۱۲۱. سر رسید روز شمار پیامبر اعظم.

سال ۶ هجری

اول ذوالقعدة

پیامبر بعد از غزوه بنی مصطلق، ماه رمضان و شوال را در مدینه بود و در ماه ذی قعدة به قصد عمره آهنگ مکه کرد و چون قصد جنگ نداشت از ذوالحلیفه محرم شد تا همه بدانند. اما برای قریش هم سنگین بود که پیامبر و یارانش این گونه وارد مکه شوند؛ لذا آمدند که مانع شوند که بالاخره بعد از چند دور مذاکره، پیمانی بسته شد که پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله وسلم و مسلمانان امسال برگردند و سال بعد به حج بیایند. (۱)

ص: ۱۳۴

۱- ۱۲۲. متن این پیمان را می توانید در این کتاب ها مطالعه کنید: فرازهایی از تاریخ پیامبر اسلام، ص ۳۷۱ و فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۶۷۹.

سال ۷ هجری

ماه محرم

پس از صلح حدیبیه و آسودگی از ناحیه قریش، پیامبر فرصت پیدا کرد تا با رؤسای جهان مکاتبه کند و رسالت جهانی خود را اعلان نماید. لذا همزمان شش نفر را با شش نامه به سوی پادشاهان این مناطق فرستاد:

(۱) به نجاشی پادشاه حبشه توسط عمرو بن امیه ضمیری؛

(۲) به هرقل پادشاه روم توسط دحیه بن خلیفه کلبی؛

(۳) به کسری پادشاه ایران توسط عبدالله بن حذافه سهمی؛

(۴) به مقوقس پادشاه قبط توسط حاطب بن ابی بلتعہ لخمی؛

(۵) به حارث بن شمر غسانی توسط شجاع بن وهب اسدی؛

(۶) به هوزه فرمانروای یمامه توسط سلیط بن عمرو عامری. (۱)

ص: ۱۳۵

ميلاد زينب كبرى

سال ۷ هجرى

۵ جمادى الاولى

تولد حضرت زينب عليها السلام در چنين روزى واقع شده است. وى اولين فرزند دختر امام على و حضرت زهراعليهما السلام است.

در نظام جمهورى اسلامى ايران به پاس مصايب و زحمات زينب كبرى عليها السلام اين روز به نام پرستار نامگذاري شده است.

ص: ۱۳۶

شیرویه شکم پدر خود خسرو پرویز کسری را چاک زد (پاره کرد) و او را هلاک کرد. پیامبر از این واقعه به فرستادگان کسری خبر داد.

و این بعد از آن بود که وی نامه پیامبر خدا را پاره کرده بود و پیامبر نیز وی را نفرین کرد. (۱)

ص: ۱۳۷

جنگه وسیع و حاصلخیزی که در شمال مدینه به فاصله ۳۲ فرسنگی آن قرار داشت، وادی خیبر می نامند که همه یهودی بودند و پیوسته مشرکان و کافران را بر ضد مسلمانان تحریک و تشویق می کردند. ولی با این که با پیامبر اسلام صلی الله علیه وآله وسلم پیمان داشتند؛ اما هیچ گاه به عهد خود وفا نکردند. لذا باید روزی این قضیه تمام می شد.

مسلمانان با ۱۶۰۰ نفر سرباز به طرف خیبر حرکت کردند که محاصره خیبر قریب یک ماه طول کشید. و دژها و قلعه های هفتگانه یهود یکی پس از دیگری سقوط کرد. (۱)

ص: ۱۳۸

سال ۷ هجری

۱۱ جمادی الآخر

امّ حبیبه از زنانی است که به اتفاق همسرش در مکه به پیامبر ایمان آوردند، سپس به حبشه هجرت کرد. شوهرش آنجا مسیحی شد، وقتی وی از دنیا رفت، بعد از مدتی به همسری پیامبر درآمد. مهریه اش ۲۰۰ دینار بود که نجاشی از جانب پیامبر صلی الله علیه وآله به او پرداخت کرده بود. (۱)

ص: ۱۳۹

۱- ۱۲۶. سررسید روزشمار پیامبر اعظم.

در این روز پهلوان دشمنان اسلام، مرحب یهودی به دست توانمند امیرالمؤمنین کشته شد. و این بعد از آن بود که حارث برادرش را نیز کشته بود و مرحب آمده بود تا انتقام وی را بگیرد. وی مشغول رجز خوانی شد که با جواب قاطع امام علی علیه السلام رو به رو شد و علاوه بر مرحب چند نفر دیگر را هم به قتل رساند، در یک لحظه شمشیر علی از دستش افتاد، حضرت متوجه در قلعه شد و فوراً آن را از جا کند و به عنوان سپر گرفت. در نتیجه قلعه ای که مسلمانان ۱۰ روز پشت آن معطل مانده بودند در مدت کوتاهی گشوده شد. و با فتح قلعه خیبر، لشکر اسلام پیروز شدند. (۱)

قلعه های خیبر با زحمت فراوان یکی پس از دیگری فتح می شدند؛ اما فتح یکی از قلعه ها دشوار شد. پیامبر فرمود: «لا عین هذه الرايه غداً رجلاً يفتح الله على يديه يحب الله ورسوله و يحبه الله ورسوله».

فردا علی را فراخواند و پرچم را به آن حضرت سپرد و امام علی علیه السلام توانست قلعه را فتح نماید.

در همین روز جعفر بن ابی طالب از سفر حبشه برگشت. پیامبر او را در آغوش گرفت و فرمود نمی دانم بر کدام این دو واقعه بیشتر خوشحال باشم. و پس از آن نماز معروف جعفر طیار را به او هدیه داد. (۱)

این غزوه در بیابانی که بین شام و مدینه به نام وادی القری معروف است واقع شد.

پیامبر پس از فراغت از خیر به وادی القری که ساکنان آن یهودی بودند روی آورد و ایشان را به اسلام فرا خواند اما آنان از اجابت دعوت پیامبر سر باز زدند و بنای بر نبرد گذاشتند که با پیروزی مسلمانان و شکست یهودیان پایان یافت. (۱)

ص: ۱۴۲

پس از فتح خیبر پیامبر سفیری به نام محیط را پیش سران فدک فرستاد. آن ها صلح را بر جنگ ترجیح دادند و تعهد کردند که نیمی از حاصل آن را در اختیار پیامبر قرار دهد.

چنین زمین هایی که بدون جنگ و اعزام نیرو به دست مسلمانان می افتاد مربوط به شخص پیامبر و امام پس از وی است که ایشان براساس دستور «وَأْتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ»^(۱) به فاطمه علیها السلام بخشید.^(۲)

ص: ۱۴۳

۱- ۱۳۰. سوره اسراء، آیه ۲۶.

۲- ۱۳۱. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۷۵۲.

سال ۷ هجری

ماه شعبان

پیامبر بشیر بن سعد را با ۳۰ نفر به فدک فرستاد.

وی پس از غنیمت گرفتن شتران و گوسفندان به مدینه برگشت اما شبانه مردان بنی مزه بر آنان حمله کردند و همراهان بشیر همگی شهید شدند و خود بشیر هم بین کشته ها افتاده بود که پس از چندی خود را به مدینه رساند. (۱)

ص: ۱۴۴

۱- ۱۳۲. سررسید روز شمار پیامبر اعظم.

پیامبر ۳۰ نفر را همراه عمر بن خطاب در تعقیب قبیله هوازن رهسپار تربه (در ناحیه عبلاء یمن) ساخت لکن آن ها از نزدیک شدن مسلمانان با خبر شدند و فرار کردند و جنگی رخ نداد.

پس از سریه تُرَبه، ابوبکر با جمعی از اصحاب مأمور این سریه شدند و تا ناحیه ضریه در سرزمین نجد پیش رفتند. آنجا جنگ و زد و خورد روی داده، سلمه بن اکوع هفت نفر از مشرکان را کشت، دختری هم اسیر گرفتند. پیامبر آن دختر را به مکه فرستاد و چند اسیر مسلمان را آزاد کردند. (۱)

سال ۷ هجری

ماه رمضان

دو طایفه بنی عوال و بنی عبد بن ثعلبه از مشرکان مزاحمی بودند که در هشت منزلی مدینه سکنی داشتند.

لذا پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم برای رفع مزاحمت های آنان غالب بن عبدالله را با ۱۳۰ نفر به طرف آنان گسیل داشت.

ص: ۱۴۷

سال ۷ هجری

ماه شوال

رسول خدا خبر یافت که گروهی از قبیله غطفان گرد هم آمده اند و قصد حمله به مدینه و رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم را دارند.

پیامبر اعظم صلی الله علیه وآله وسلم بشیر را فراخواند و برای وی پرچمی بست و ۳۰۰ نفر را همراه وی کرد. وقتی به دشمن رسیدند مردان آنان فرار کرده بودند؛ لذا فقط با غنائمی که به دست آورده بودند به مدینه برگشتند. (۱)

ص: ۱۴۸

۱- ۱۳۴. سر رسید روز شمار پیامبر اعظم.

پیامبر یک سال بعد از صلح حدیبیه و هفت سال پس از این که از مکه هجرت کرده بودند جهت انجام عمره به سوی مکه حرکت کردند. این عمره را عمره قضاء نامیدند. و تعداد همراهان حضرت را دو هزار نفر نوشته اند.

این سفر که بیشتر جنبه تبلیغی داشت و با شور و حال عجیبی انجام گرفت، سبب شد سرسخت ترین دشمنان پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم از جمله خالد بن ولید، قهرمان جنگ احد و عمرو بن عاص سیاست مدار عرب نیز به اسلام متمایل شوند. (۱)

ص: ۱۴۹

پس از پایان عمره القضاء، میمونه خواهر امّ الفضل همسر عباس که تحت تأثیر احساسات شورانگیز مسلمانان قرار گرفته بود به عباس پیغام داد که حاضر است به طور افتخاری با پیامبر ازدواج کند. پیامبر نیز برای استحکام بیشتر ارتباط با قریش این پیشنهاد را قبول کرد.^(۱)

چون مهلت سه روزه قرارداد تمام شده بود پیامبر فرمود همه مسلمانان از مکه خارج شوند و تا بعد از ظهر کسی در مکه نماند. و به این ترتیب رؤیای صادقه پیامبر در مورد زیارت کعبه محقق شد، که آیه ۲۷ سوره فتح در این مورد است.

ص: ۱۵۰

سال ۷ هجری

ماه ذی حجه

وی به همراهی ۵۰ نفر به سر وقت قبیله بنی سلیم رفت. لکن قبلاً به بنی سلیم خبر داده بودند و آماده جنگ بودند لذا جنگ سختی درگرفت، افراد سریه محاصره شده و همگی به شهادت رسیدند. فقط فرمانده سریه توانست بعداً خود را به مدینه برساند. (۱)

ص: ۱۵۱

۱-۱۳۷. برخی زمان این سریه را در ماه صفر سال هشتم هجری ذکر کرده اند.

سریه اول عبدالله بن ابی حدره اسلمی

سال ۷ هجری

ماه ذی حجه

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم عبد الله و دو نفر دیگر را برای تحقیق از رفاعه بن زید حشمی فرستاد که خبر آورده بودند با جمعیت انبوهی در غابه متحد شده اند تا برای جنگ با مسلمانان آماده شوند.

ص: ۱۵۲

سال ۷ هجری

ماه ذی حجه

ابوقتاده و محلم بن جثامه هم در این سریه بودند.

محلم، عامر بن اضبط اشجعی را با آن که اظهار اسلام کرده بود و سلام اسلامی داده بود، به خاطر آنچه پیش از اسلام بین آن ها رخ داده بود کشت.

لذا آیه «وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْقَى إِلَيْكُمُ السَّلَامَ لَسْتَ مُسْلِمًا...» (۱) نازل شد و پیامبر اعلان بیزاری از وی کرد و فرمود: خدا او را نیامرزد.

ص: ۱۵۳

تسليم شدن سران شرك

سال ۸ هجری

اول صفر

چند تن از سران مشرکان مکه، از جمله عمرو بن عامر، خالد بن ولید، عثمان بن ابی طلحه... که از مکه به مدینه آمدند، پس از سال ها دشمنی و جنگ با پیامبر، مسلمان شدند.

ص: ۱۵۴

سال ۸ هجری

ربیع الاول

پیامبر، حارث بن عمیر را برای تبلیغ اسلام به دربار شام فرستاد اما شرحبیل فرماندار مرزی او را دستگیر و بعد هم شهید کرد. پیامبر از این عمل بسیار ناراحت شد از این روز سربازان خود را برای گرفتن انتقام دعوت کرد. (۱)

ص: ۱۵۵

۱- ۱۳۹. فروغ ابدیت، آیت الله سبحانی، ص ۷۶۷.

سال ۸ هجری

ربیع الاول

پیامبر، وی را با ۱۵ نفر اعزام نمود تا به ذات اطلاق از اراضی شام رفته و آنان را به اسلام دعوت کنند، لکن آنان ضمن امتناع، به تیرباران مسلمانان پرداختند. آنان نیز به سختی جنگیدند و به شهادت رسیدند و فقط یک نفر توانست خودش را به مدینه برساند. (۱)

ص: ۱۵۶

۱- ۱۴۰. سررسید روزشمار پیامبر اعظم.

سریه شجاع بن وهب اسدی

سال ۸ هجری

ربیع الاول

پیامبر وی را با ۳۴ نفر به طرف قبیله هوازن فرستاد.

افراد این قبیله مشرکانی بودند که مزاحمت زیادی برای مسلمانان به وجود می آوردند. این سریه ۱۵ روز طول کشید و ضمن تنبیه آنان غنائمی هم به دست آوردند.

ص: ۱۵۷

پس از شهادت کعب بن عمیر غفاری و ماجرای کشتن سفیر پیامبر به دربار شام، فرمان جهاد صادر شد و سپاه سه هزار نفری اعزام گردید اما سپاه روم و دشمن بیش از صد هزار نفر بودند.

پیامبر ۳ نفر را به ترتیب به عنوان فرمانده انتخاب کرده بود که یکی پس از دیگری شهید شدند. فرماندهان شهید این جنگ: جعفر بن ابی طالب، زید بن حارثه و عبدالله بن رواحه بودند. (۱)

ص: ۱۵۸

پیامبر طی نامه ای به مردم بحرین از آنان خواست تا ۲۰ نفر از قوم خود را نزد وی بفرستند، در پاسخ این نامه، ۲۰ نفر خدمت رسول خدا آمدند و ایشان ضمن خوش آمد گویی فرمود: عبدالقیس خوب قبیله ای است. (۱)

سال ۸ هجری

جمادی الاخر

پیامبر از آغاز ورود به مدینه، که کانون اسلام شده بود همواره مراقب دشمنان داخلی و خارجی بود و کسانی را برای کسب خبر می فرستاد. از این جهت رسول خدا خبر یافت که گروهی از قبیله قضاعه متحد شده اند و قصد حمله به مسلمانان را دارند. حضرت، عمرو بن عاص را فراخواند و برای او لوای سفیدی بست و پرچم سیاهی همراه وی ساخت. وقتی به دشمن رسید دید جمعیت زیادی هستند. رافع بن مکیت جهنی را برای کمک خواهی نزد پیامبر فرستاد. (۱)

ص: ۱۶۰

۱-۱۴۳. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۱۷۹.

پیامبر یک هنگ سه هزار نفری به فرماندهی سه تن از افسران اسلام را به کرانه های شام اعزام نمود.

این سپاه چون با پیروزی چشم گیری به مدینه بازنگشتند موجب جرأت و جسارت قریش شدند، لذا کارهایی کردند که موجب نقض پیمان حدیبیه شد. (۱)

ابتدا در میان قبیله بنوبکر اسلحه پخش کردند و شبانه به قبیله خزاعه که هم پیمان مسلمانان بودند حمله کردند و به همین خاطر پیامبر، لشکری فراهم ساخت تا مکه را فتح کند.

ص: ۱۶۱

سریه ابو عبیده جراح

سال ۸ هجری

ماه رجب

پیامبر ابو عبیده را با ۳۰۰ نفر از مهاجر و انصار به طرف طایفه ای از جهنیه فرستاد.

در این سریه زد و خوردی روی نداد.

ص: ۱۶۲

تجمع لشکر اسلام برای فتح مکه

سال ۸ هجری

آغاز ماه رمضان

استعداد نیروهای سپاه اسلام:

مهاجران: ۷۰۰ نفر با ۳۰۰ اسب و سه پرچم؛

انصار: چهار هزار نفر با ۷۰۰ اسب و چند پرچم

قبیله مزینه: هزار نفر با ۱۰۰ اسب و سه پرچم

قبیله اسلم: ۴۰۰ نفر با سی اسب و دو پرچم؛

قبیله جهنیه: ۸۰۰ نفر با پنجاه اسب و چهار پرچم؛

قبیله بنی کعب: ۵۰۰ نفر با سه پرچم؛

بقیه سپاه ۱۰ هزار نفری را افراد قبیله های دیگر تشکیل می دادند. (۱)

ص: ۱۶۳

۱- ۱۴۵. فراهایی از تاریخ پیامبر اسلام، ص ۴۳۰.

حرکت سپاه اسلام به طرف مکه

سال ۸ هجری

۱۰ ماه رمضان

سپاه هزاران نفری اسلام، متشکل از انصار و مهاجران و به فرماندهی کل پیامبر اسلام به طرف مکه حرکت کردند. گرچه برای رعایت اصل غافلگیری، تا لحظه فرمان کسی از زمان و مسیر حرکت خبر نداشت. (۱)

البته قبلاً به تمام نیروهای اطراف، اعلان آماده باش شده بود. پیامبر "ابورهم" غفاری را نماینده خود در مدینه گذاشت و حرکت کرد.

ص: ۱۶۴

۱-۱۴۶. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۷۹۶.

در این روز، مکه مکرمه توسط سپاه اسلام، بدون خونریزی فتح شد (فقط برای ۱۰ نفر جنایت کار، حکم قتل صادر شد) که علت این پیروزی، رعایت استتار و اصل غافلگیری و کمک عباس در ترساندن ابو سفیان بود. رسول خدا وارد مسجد الحرام شد و پس از استلام حجرالاسود به شکستن بت ها پرداخت که حدود ۳۶۰ بت در اطراف کعبه نصب شده بود.

مردم مکه و قریش و مشرکان منتظر بودند که پیامبر صلی الله علیه و آله چه حکمی خواهد کرد و ایشان فرمود: همه شما را آزاد کردم.

پس از فتح مکه در سال هشتم هجری این هیئت نزد پیامبر آمدند و اسلام آوردند و برای قوم خود امان نامه گرفتند و پیامبر نیز مکتوبی برای آنان نوشت که در آن فرایض و صدقات ذکر شده بود. (۱)

پنج روز به آخر ماه رمضان مانده بود که پیامبر، خالد را با ۳۰ سوار برای ویران ساختن بتخانه عزی که بزرگترین بت های قریش در آن جا بود گسیل داشت.

خادم سلمی چون از آمدن خالد با خبر شد شمشیری به گردن عزی آویخت و شعری خواند که: اگر می توانی خالد را بکش و از خود دفاع کن و خودش به کوه فرار کرد.

سال ۸ هجری

ماه رمضان

پیامبر پس از فتح مکه، عمرو بن عاص را برای ویران ساختن بت خانه و شکستن بت «سواع» از قبیله هزریل فرستاد.

ص: ۱۶۸

بعد از فتح مکه قبایل عرب بیشتر مشتاق اسلام شدند اما قبیله هوازن و ثقیف نه.

این غزوه در حوالی مکه واقع شد، پس از فتح مکه گروهی از قبایل اطراف شهر برای نبرد با اسلام متحد شده بودند.

پیامبر سپاهی را روانه حنین کرد.

در این نبرد اگرچه مسلمانان با اتکای به امکانات و نیروهای خود ابتدا شکست خوردند ولی با تدبیر و تلاش پیامبر و یاران به ویژه امام علی علیه السلام دشمنان را شکست دادند و غنائم بسیاری به دست آوردند و برای تعقیب دشمن به سوی طائف حرکت کردند. (۱)

ص: ۱۶۹

سال ۸ هجری

ماه شوال

این هیئت بعد از غزوه حنین در سال هشتم به خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله رسیدند و اسلام آوردند. (۱)

ص: ۱۷۰

۱- ۱۴۹. سیره معصومان ترجمه حجتی کرمانی، ص ۹۲.

پس از حنین پیامبر رهسپار طائف شد.

مسلمانان نتوانستند وارد شهر شوند، لذا اردو زدند و آنجا را حدود ۲۰ روز محاصره کردند.

تعدادی از مسلمانان شهید شدند ولی طائف فتح نشد. (۱)

البته خودشان بعداً به خدمت پیامبر رسیدند و اسلام آوردند.

ص: ۱۷۱

۱- ۱۵۰. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۸۳۸.

سال ۸ هجری

ماه شوال

از آنجا که هر قوم و قبیله ای بت مخصوص برای خود داشتند، رسول خدا در ایام محاصره طائف، امام علی را با سپاهی فرستاد و فرمود بر بت پرستان حمله برد و هر جا بتی دید در هم شکنند.

ص: ۱۷۲

سال ۸ هجری

ماه شوال

پیامبر وقتی رهسپار طائف شد طفیل را برای شکستن بت ذی الکفین فرستاد.
وی پس از انجام مأموریت با ۴۰۰ نفر از قبیله خود به پیامبر در طائف ملحق شد.

ص: ۱۷۳

سال ۸ هجری

ماه شوال

رسول خدا خبر یافت که عدّه ای از فراریان هوازن در ناحیه اوطاس جمع شده اند. حضرت برای ابو عامر پرچمی بست و او را برای تعقیب فرستاد. بین دو لشکر جنگ سختی در گرفت و ابو عامر در این درگیری به شهادت رسید.

ص: ۱۷۴

سریه خالد بن ولید بن غمیصا

سال ۸ هجری

ماه شوال

پیامبر خالد را فرستاد و فرمود تا نزدیک تهامه پیش برود و مردم را به خدا دعوت کند، پیامبر او را برای جنگ نفرستاده بود ولی وی بنی خزیمه را مورد حمله قرار داد و افرادی را کشت.

لذا پیامبر از کار وی اعلان بیزاری کرد.

ص: ۱۷۵

سال ۸ هجری

بعد از فتح مکه

(منه) در مشلّ بت دو قبیله اوس و خزرج و قبیله غسان بود. پیامبر پس از فتح مکه سعدبن زید را با ۲۰ نفر راهی آنجا کرد. آنان در این مأموریت ضمن شکستن بت، بتخانه را ویران کردند.

ص: ۱۷۶

نامه پیامبر به جیفر و عبد

سال ۸ هجری

ماه ذی القعدة

جیفر و عبد، فرزندان جلندی در عمان در یمن از قبیله ازد بودند که پیامبر صلی الله علیه وآله توسط عمر بن عاص نامه ای برای آنان فرستاد.

ص: ۱۷۷

پیامبر پس از تقسیم غنایم حنین در جعرانه، به انجام عمره پرداخت. ایام حج و ماه ذی حجه نیز نزدیک بود و این اولین حجی بود که پس از فتح مکه باید انجام می شد لکن چون مدینه که به عنوان مرکز اسلام بود حدود سه ماه از پیامبر خالی بود. لذا تصمیم گرفتند برای مکه نماینده ای انتخاب کنند و خود به مدینه برگردند. پیامبر عتاب بن اسید ۲۰ ساله را به عنوان فرماندار و معاذ بن جبل را برای تعلیم قرآن و احکام انتخاب کرد. حقوق عتاب یک درهم بود. (۱)

سال ۸ هجری

۲۴ ذی قعدة

پیامبر پس از فتح مکه و جنگ حنین به طرف مدینه پایتخت حکومت اسلامی حرکت کرد و در چنین روزی به مدینه رسید. (۱)

ص: ۱۷۹

۱-۱۵۲. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۸۴۷.

در پایان سال هشتم هجری پیامبر بزرگترین دختر خود زینب را از دست داد، اگرچه این غم با شادی دیگری که تولد ابراهیم از ماریه بود در هم آمیخت.

پس از فتح مکه و گسترش قدرت اسلام قبایل مختلف عرب و گروهی از آنان به سرپرستی سران خود حضور پیامبر صلی الله علیه و آله می رسیدند و اسلام خود را ابراز می داشتند.

این هیئت ها را در لغت عربی وفد می گویند لذا این سال را عام الوفود نهادند.

فهرست این وفدها و هیئت ها طبق آنچه در الطبقات الکبری، محمّد بن سعد آمده چنین است:

وفد مزینه، وفد اسد، وفد تمیم، وفد عبس، فزاره، وفد مره، وفد ثعلبه، وفد محارب، وفد سعد بن بکر، وفد کلاب، رؤاس بن کلاب، وفد عقیل بن کعب، وفد جعدده، وفد قشیر بن کعب، وفد بنی البکاء، وفد کنانه، وفد اشجع، وفد باهله، وفد سلیم،

وفد هلال بن عامر، وفد عامر بن صعصعه، وفد ثقيفه، وفد عبد القيس، وفد بكر بن وائل، وفد تغلب، وفد حنيفه، وفد شيبان، وفد طيء، وفد تجيب، وفد خولان، وفد جعفي، وفد صداء، وفد مراد، وفد زبيد، وفد صدف، وفد خشين، وفد سعد هذيم، وفد بلي، وفد بهراء، وفد عذره، وفد سلامان، وفد كنده، وفد جهينه، وفد كلب، وفد جرم، وفد الازد، وفد غسان، وفد حارث بن كعب، وفد همدان، وفد سعد العشيره، وفد عنس، وفد الدارين، وفد الرهاوين، وفد غامد، وفد النخع، وفد بجيله، وفد خثعم، وفد الاشعريين، وفد حضرموت، وفد ازدعمان، وفد غافق، وفد بارق، وفد دوس، وفد ثماله و الحدان، وفد اسلم، وفد جذام، وفد مهره، وفد حمير، وفد نجران، وفد حيشان، وفد السباع. (1)

ص: ١٨٢

١-١٥٣. سيره معصومان ترجمه حجتى كرمانى، ص ٩٠.

دریافت زکات

سال ۹ هجری

اول محرم

از سوی پیامبر جهت دریافت زکات از مسلمانان کارگزارانی انتخاب و هر کدام به منطقه ای رهسپار شدند.

ص: ۱۸۳

سال ۹ هجری

ماه محرم

طایفه بنی العنبر که در بین دو ناحیه سقیا و بنی تمیم ساکن بودند، به روی مأمور جمع آوری صدقات خزاعه شمشیر کشیده و از جمع زکات جلوگیری کردند.

پیامبر عینه را همراه ۵۰ سوار فرستاد. که آن ها هم با ۵۲ اسیر برگشتند.

ص: ۱۸۴

سال ۹ هجری

ربیع الاول

پیامبر سریه ای به طرف طایفه «قرطاء» فرستاد و فرماندهی آن را به ضحاک سپرد.

طایفه قرطاء چون از پذیرش اسلام امتناع کردند بین مسلمانان و کافران جنگ در گرفت، لکن دشمن مجبور به فرار شد. (۱)

ص: ۱۸۵

۱- ۱۵۴. سر رسید روز شمار پیامبر اعظم.

سیزده نفر از قبیله بنی کلاب نزد پیامبر آمدند و اسلام آوردند و پیامبر دستور داد آنان را در سرای رمله منزل دهند. (۱)

سال ۹ هجری

ربیع الآخر

پیامبر وی را با ۳۰۰ نفر فرستاد تا با مردمی که از حبشه قصد تجاوز به جده را داشتند بجنگند، وقتی رسیدند دشمن گریخته بود و جنگی صورت نگرفت. (۱)

ص: ۱۸۷

۱-۱۵۶. سررسید روزشمار پیامبر اعظم.

سال ۹ هجری

ربیع الآخر

پیامبر خدا صلی الله علیه وآله وسلم امام علی علیه السلام را با ۱۵۰ مرد انصاری با پرچمی به دست سهل بن حنیف به سوی فلس فرستاد تا بتخانه فلس را منهدم کند و آنان را به اسلام دعوت نماید که این مأموریت با موفقیت و غنائم زیادی انجام شد. (۱)

ص: ۱۸۸

سال ۹ هجری

جمادی الاولی

در عصر خسرو پرویز رسول اکرم صلی الله علیه وآله وسلم به پیامبری رسید و پس از هجرت به مدینه نامه ای از سوی پیامبر برای پادشاه ایران ارسال شد.

ولی او به نامه پیامبر جسارت کرده و نامه رسان را تحقیر کرد، پیامبر هم او را نفرین کرد.

تا بالاخره توسط پسرش شیرو به قتل رسید. (۱)

ص: ۱۸۹

۱- ۱۵۸. سر رسید روز شمار پیامبر اعظم.

دژ بلند و استواری بود که در نوار مرزی کشور سوریه میان راه «حجر» و شام قرار داشت. سوریه مستعمرات روم شرقی به شمار می رفت و مرزنشینان همگی پیرو آیین مسیح بودند و حاکمان آن دست نشانده فرمانروای شام بودند که خود نیز از امپراتور روم دستور می گرفت.

سقوط حکومت مکه، امپراتوری روم را بر آن داشت که با ارتش مجهز خود بر مسلمانان بتازد و آنان را غافلگیر کند؛ زیرا با گسترش و نفوذ اسلام پایه های حکومت خود را متزلزل می دیدند لذا با سپاه چهل هزار نفری در مرز شام مستقر شدند. این اخبار به پیامبر رسید و ایشان نیز به فکر چاره افتادند. (۱)

ص: ۱۹۰

سپاه ۳۰ هزار نفری اسلام به تبوک رسید. اما هیچ اثری از سپاه روم نیافتند. گویا به خاطر تعداد زیاد سپاه اسلام و آگاهی از رشادت آنان، سپاه روم به کشور خود بازگشتند.

به خاطر مسافت زیاد و سختی های طاقت فرسا این سپاه را جیش العسره نامیدند.

پیامبر ۱۰ یا ۲۰ روز در تبوک ماندند و شاید کل زمان رفت و برگشت حدود دو ماه طول کشیده باشد(۱).

ص: ۱۹۱

سال ۹ هجری

ماه شعبان

وی بعد از تبوک با ۴۲۰ سوار به طرف اکیدر بن عبدالملک که مردی انصاری از قبیله کنده و پادشاه دومه الجندل بود فرستاده شد. خالد که وارد قلعه شد، پادشاه ۸۰۰ استر و ۲۰۰۰ شتر و ۴۰۰ زره و ۵۰۰ شمشیر به خالد داد تا به خدمت پیامبر بفرستد و تقاضای صلح کند، پیامبر خداصلی الله علیه وآله وسلم نیز تقاضای صلح را پذیرفت و قرار شد که هر سال جزیه بدهند(۱).

ص: ۱۹۲

پایان غزوه تبوک

سال ۹ هجری

۳ ماه رمضان

این غزوه به رهبری و فرماندهی پیامبر اسلام میان مسلمانان و رومیان روی داد، اگرچه بدون آن که درگیری شود به صلح انجامید.

هنگام برگشتن داستان اصحاب عقبه واقع شد که منافقانی که قصد ترور پیامبر را داشتند رسوا شدند.

تبوک آخرین غزوه پیامبر بود. (۱)

ص: ۱۹۳

۱-۱۶۲. فراهایی از تاریخ پیامبر اسلام، ص ۴۸۶.

منافقان به بهانه دوری مسجد پیامبر، در محله ای از قبا مسجدی ساختند تا محل توطئه های آنان باشد ولی این مسجد با وحی الهی و به دستور پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم و در بازگشت از تبوک تخریب شد که به مسجد ضرار معروف گردید. (۱)

بعد از بازگشت پیامبر از تبوک به مدینه، سیزده نفر از قبیله بنی مژه خدمت رسول خدا آمدند و درخواست کمک کردند. چون به قحطی و خشکسالی دچار شده بودند، پیامبر دعا فرمود و به آنان کمک کرد. وقتی به سرزمین خود برگشتند دیدند همان روزی که پیامبر دعا کرده بود باران کافی باریده است. (۱)

سال ۹ هجری

اواخر شوال

عبدالله بن ابی که رئیس منافقان بود مریض شد و پس از بیست روز که در بستر بیماری افتاد، فوت کرد. (۱)

ص: ۱۹۶

۱-۱۶۵. منتهی الامال مرحوم شیخ عباس قمی، ص، ۱۳۸.

سال ۹ هجری

هیئت عبس که ۹ نفر بودند؛

هیئت فزاره که ۱۳ نفر بودند؛

هیئت کلاب ۱۳ نفر بودند که پیامبر آنان را در خانه رمله دختر حارث جا داد.

هیئت عقیل بن کعب ۷ نفر بودند، که از جانب افراد قبیله و به نمایندگی آنان آمدند و اعلام وفاداری کردند.

هیئت بنی البکاء به همراه سه نفر به نمایندگی از طرف قبیله خود نزد پیامبر آمدند و پیامبر نیز هدایایی را به آن ها داد.

ص: ۱۹۷

ده نفر از قبیله بنی اسد بن خزیمه نزد رسول خدا آمدند و به اسلام گرویدند. برخی از آنان سخنی منت آمیز بیان کردند که درباره آنان آیه ای نازل شد: «يْمُنُونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُلْ لَّا تَمُنُّوا عَلَيَّ إِسْلَامَكُم بَلِ اللَّهُ يُمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ»؛ (۱) «آن ها بر تو منت می نهند که اسلام آورده اند؛ بگو: «اسلام آوردن خود را بر من منت نگذارید، بلکه خداوند بر شما منت می نهد که شما را به سوی ایمان هدایت کرده است، اگر (در ادعای ایمان) راستگو هستید!»

ص: ۱۹۸

نزول آیات براءت

سال ۹ هجری

اول ذی حجه

پیامبر ابوبکر را با ۴۰ نفر روانه مکه کرد تا آیات براءت را در مراسم حج اعلان کند اما هنوز ابوبکر به مکه نرسیده بود که پیک وحی رسید مبنی بر این که این موضوع را یا خودت یا کسی که از خودت باشد ابلاغ کند، لذا امام علی را فرستاد تا آیات و قطعنامه را از وی بگیرد. (۱)

ص: ۱۹۹

۱- ۱۶۷. فراهایی از تاریخ پیامبر اسلام، ص ۴۸۷.

اعلان برائت

سال ۹ هجری

۱۰ ذی حجه

در چنین روزی امام علی علیه السلام بالای جمره عقبه قرار گرفت و ۱۳ آیه از آغاز سوره برائت را قرائت نمود. و قطعنامه پیامبر را اعلان فرمود که مفاد قطعنامه چنین بود:

(۱) بت پرستان حق ندارند وارد خانه شوند.

(۲) طواف با بدن برهنه ممنوع است

(۳) بعد از امسال هیچ بت پرستی در مراسم حج نباید شرکت کند.

(۴) کسانی که با پیامبر پیمان بسته اند تا مدت پیمان، خون و مالشان محترم است.

بقیه مشرکان فقط ۴ ماه مهلت دارند تکلیف خود را معین کنند یا اسلام یا اخراج یا جنگ. (۱)

ص: ۲۰۰

۱-۱۶۸. فرازهایی از تاریخ پیامبر اسلام، ص ۴۸۸.

فوت ابراهیم

سال ۱۰ هجری

۱۸ ماه رجب

ابراهیم فرزند هجده ماهه پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله در چنین روزی وفات یافت. اگر چه روز ۱۰ ربیع الاول هم گفته شده.

در سال های گذشته نیز پیامبر با مرگ سه پسر به نام قاسم و طاهر و طیب و سه دختر زینب و رقیه و ام کلثوم رو به رو شده بود و فقط فاطمه یگانه یادگار او بود.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در سال ششم هجری فرمانروای مصر را به اسلام دعوت کرد وی اگر چه پذیرفت ولی هدایایی از جمله کنیزی به نام ماریه فرستاد. ماریه بعداً همسر پیامبر شد و ابراهیم را آورد لکن ابراهیم هم فقط ۱۸ ماه زنده ماند. تقدیر خدا بود که نسل پیامبر فقط از فاطمه باشد.

ص: ۲۰۱

پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم در ذی قعدة دستور داد همه جا اعلان کنند که امسال همه به حج بیایند چون از طرف خدا مأموریت داشت تا شکل صحیح حج را انجام و به همه نشان دهد و خرافات را از آن بزدايد، لذا جمعیت فراوانی در این حج شرکت کردند.

پیامبر نیز اعمال صحیح و مراسم حج را به انجام رساند و در ضمن دستورات لازم را فرمود و خطابه های ماندگاری را ایراد کرد (۱).

ص: ۲۰۲

سال ۱۰ هجری

۲۶ ذی قعدة

پیامبر اعظم صلی الله علیه وآله، ابودجانه را جانشین خود در مدینه قرار داد و در حالی که بیش از ۶۰ قربانی همراه داشت به طرف مکه حرکت کرد و در ذوالحلیفه (مسجد شجره) امر فرمود که همه حمام و غسل نمایند و احرام ببندند. سپس نماز ظهر را در آنجا خواندند و لبیک گویان مردم را به طرف مکه حرکت دادند. (۱)

ص: ۲۰۳

۱- ۱۷۰. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۹۲۴؛ حیاة القلوب، ص ۱۳۷۴.

ورود به مکه

سال ده هجری

چهار ذی حجه

پیامبر خداصلی الله علیه وآله وسلم در چنین روزی جهت حجه الوداع وارد مکه شدند.

پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم از در بنی شیبه داخل مسجدالحرام شد، حمد و ثنای الهی به جا آورد، استلام حجر کرد و آن را بوسید، طواف خانه خدا و نماز آن، سپس به طرف آب زمزم و انجام سعی بین صفا و مروه...[\(۱\)](#)

ص: ۲۰۴

۱- ۱۷۱. حیاة القلوب، ص ۱۳۷۴.

سال ده هجری

هشت ذی حجه

پیامبر اعظم صلی الله علیه وآله وسلم هنگام زوال خورشید امر فرمود، همه غسل کردند و احرام حج بستند و سپس لبیک گویان از طریق منی عازم عرفات شد و تا طلوع آفتاب روز نهم در منی باقی ماند و سپس به طرف عرفات حرکت کرد.

ص: ۲۰۵

سال ۱۰ هجری

۹ ذی حجه

در آن روز سرزمین عرفه شاهد اجتماعی عظیم بود که تا به حال کسی به یاد نداشت. سفارشات پیامبر در آن روز:

- ۱) حرمت خون و مال یکدیگر را پاس بدارید.
- ۲) اختلافات جاهلیت را فراموش کنید.
- ۳) در امانت خیانت نکنید.
- ۴) از پیروی شیطان پرهیزید.
- ۵) حرمت ماه های حرام را نگه دارید.
- ۶) حق همسران خود را رعایت کنید.
- ۷) دو چیز گران بها را در بین شما می گذارم، به آن ها تمسک کنید.
- ۸) همه مسلمانان برادرند...[\(۱\)](#)

ص: ۲۰۶

پیامبر تا غروب نهم ذی حجه در عرفه توقف کرد. وقتی خورشید در افق مغرب پنهان گشت و هوا کمی تاریک شد، بر شتر خود سوار و قسمتی از شب را در مزدلفه و فاصله طلوع فجر تا طلوع آفتاب را در مشعر به سر برد. روز دهم رهسپار منی شد و مراسم رمی جمره و قربانی و تقصیر را انجام داد و برای بقیه مراسم حج عازم مکه شدند. (۱)

در چنین روزی در سال دهم هجری که پیامبر صلی الله علیه و آله و مسلمانان از اعمال حج بر می گشتند در سرزمین غدیر خم، امامت و خلافت امیرالمؤمنین علیه السلام به فرمان خداوند متعال اعلان شد و پیامبر خطبه قرآنی ایراد فرمود.

«يا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ» (۱) در این مورد نازل شد.

ص: ۲۰۸

گروهی از اشراف و بزرگان نصارا خدمت پیامبر صلی الله علیه وآله رسیدند و به بحث و مناظره پرداختند و چون بحث به مجادله کشیده شد، قرار شد مباحله صورت گیرد؛ یعنی دو طرف مخاصمه جمع شوند و هر کدام دیگری را نفرین کند.

پیامبر به همراه امام علی، حضرت فاطمه، امام حسن و امام حسین علیهم السلام برای مباحله آماده شدند؛ اما مسیحیان وقتی به این چهره ها نگاه کردند، گفتند: اگر اینان نفرین کنند همه نابود می شویم لذا از مباحله صرف نظر کردند.

در این زمینه، آیه ۶۱ سوره آل عمران نازل شد. (۱)

ص: ۲۰۹

۱- ۱۷۵. در مورد تاریخ دقیق روز مباحله که آیا سال نهم هجری بوده یا سال دهم، آیت الله سبحانی تحقیقی دارند که مراجعه شود. فروغ ابدیت آیت الله سبحانی، ص ۹۱۱.

ادعای نبوت مسیلمه کذاب

سال ۱۰ هجری

اواخر ذی حجه

مسیلمه کذاب که ابتدا مسلمان بود، مرتد شد و سپس ادعای نبوت کرد. دو نفر از نمایندگان وی وارد مدینه شدند و نامه مسیلمه را تسلیم پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم کردند.

پیامبر خدا نیز نامه وی را کوتاه و محکم جواب داد.

وی بعداً به قتل رسید.

ص: ۲۱۰

سال ۱۱ هجری

نیمه یا ۲۶ صفر

تجهیز لشکر اسامه از سوی پیامبر صلی الله علیه وآله جهت مقابله با رومیان از دستورات مهم و اکید ایشان بود که چندین بار هم تکرار فرمود: «جَهَّزُوا جِيشَ اسامه، لعن الله من تخلف عن جيش اسامه.»^(۱) لشکر اسامه را تجهیز کنید، خدا لعنت کند هر که از آن تخلف کند.

اما بسیاری از بزرگان و افراد معروف به بهانه های واهی از این دستور پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم تخلف کردند.

ص: ۲۱۱

پیامبر اعظم صلی الله علیه وآله وسلم روز جمعه، سه روز پیش از رحلت خویش به مسجد تشریف آورد، حلالیت طلبید و فرمود هر کسی حقی به گردن من دارد برخیزد و اظهار کند.

نامه ای که نگذاشتند نوشته شود (۱)

سال یازده هجری

قبل از رحلت

ص: ۲۱۳

۱- (۱۷۷) پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم قبل از رحلت خویش، در جمع تعدادی از اصحاب فرمود قلم و دواتی بیاورید تا برایتان چیزی بنویسم که پس از من گمراه نشوید. همه می دانستند پیامبر چه قصدی دارد، اما یکی از حاضرین ضمن جسارت به پیامبر، گفت نیازی نیست، قرآن برای ما کافی است. بگو مگو در کنار بستر پیامبر در گرفت، حضرت ناراحت شدند و آنان را از منزل بیرون کردند. پس از آن خواستند وسیله نوشتن بیاورند که حضرت فرمود لازم نیست.

رحلت پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله وسلم

سال ۱۱ هجری

سال ۶۲۲۶ هبوط

دوشنبه ۲۸ صفر

بنابر نقل مشهور شیعه، وفات پیامبر گرامی صلی الله علیه و آله در چنین روزی واقع شده است.

اگرچه برخی از علمای شیعه و اهل سنت وفات آن حضرت را ۱۲ ربیع الاول می دانند.

عمر شریف آن حضرت هنگام رحلت به ۶۳ سال رسیده بود.

در چهل سالگی مبعوث به رسالت شد، ۱۳ سال در مکه با آزار و شکنجه فراوان به تبلیغ اسلام پرداخت و ۱۰ سال نیز در مدینه حکومت اسلامی را رهبری کرد.

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

ص: ۲۱۴

صلوات مخصوص پیامبر اعظم صلی الله علیه وآله وسلم

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ، وَبَلِّغْ رِسَالَاتِكَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا أَحَلَّ حَلَالُكَ وَحَرَّمَ حَرَامَكَ وَعَلَّمَ كِتَابَكَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا أَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَدَعَا إِلَى دِينِكَ وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا صَدَّقَ بِوَعْدِكَ وَأَشْفَقَ مِنْ وَعِيدِكَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا غَفَرْتَ بِهِ الذُّنُوبَ وَسَدَّتِزَتْ بِهِ الْعُيُوبَ وَفَرَّجْتَ بِهِ الْكُرُوبَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا دَفَعْتَ بِهِ الشَّقَاءَ وَكَشَفْتَ بِهِ الْغَمَّاءَ، وَأَجَبْتَ بِهِ الدُّعَاءَ وَنَجَّيْتَ بِهِ مِنَ الْبَلَاءِ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا رَحِمْتَ بِهِ الْعِبَادَ وَأَحْيَيْتَ بِهِ الْبِلَادَ، وَقَصَمْتَ بِهِ الْجَبَابِرَةَ وَأَهْلَكْتَ

ص: ٢١٥

بِهِ الْفِرَاعِنَهُ، وَصَلَّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا أضعَفَتْ بِهِ الْأَمْوَالَ وَأَحْرَزَتْ بِهِ مِنَ الْأَهْوَالِ، وَكَسَرَتْ بِهِ الْأَصْنَامَ وَرَحِمَتْ بِهِ الْأَنَامَ، وَصَلَّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا بَعَثْتُهُ بِخَيْرِ الْأَدْيَانِ وَأَعَزَّزَتْ بِهِ الْإِيمَانَ، وَتَبَّرَتْ بِهِ الْأَوْثَانَ وَعَظَّمَتْ بِهِ الْعَمِيَّتَ الْحَرَامَ، وَصَلَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ الطَّاهِرِينَ الْأَخْيَارِ وَسَلَّمْ تَسْلِيمًا. (١)

ص: ٢١٦

١-١٧٨. مفاتيح الجنان، صلوات بر حجج طاهره عليهم السلام.

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

